KEMALETTİN TUĞCU

Annemin Hikâyesi

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN
TUĞCU

ANNEMİN HİKÂYESİ

KEMALETTİN TUĞCU

37

Damla Yayınevi Nu.: 115

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 37

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak
Cemal Dündar

İç Resim
Alaaddin Barışkan

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-034-2

DAMLA YAYINEVİ®

Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

ANNEMİN HİKÂYESİ

Köye bir yabancı gelmiş. Öğretmen Cemil'in yanında kalmış. Köyde biraz oturacakmış.

Kuzuluk köyü kasabaya çok yakın olduğu için kasabadan geleni çokça olurdu. Çoğu köyde yetişen ürünlerden almaya gelirlerdi. Köylüler gelenleri yadırgamazlardı. Elli beş hanelik köyde, kasabada çalışanlar da çoktu. Sabah çok erken kalkar, toplanır, on, on beş kişi kasabada çalışmaya giderdi. Orada dükkân sahibi olanlar da vardı.

Bir yabancının gelişine şaşmazdı kimse. Ama bu gelenin bir tenezzühü varmış. Tenezzüh diye özel otomobile derler köyde. Bazen yüklüce mal kaldıracağı zaman bir kamyon gelir tüccarla beraber. Kaymakamın da cipi vardır. Ayda yılda bir şöyle uğrar.

Ama bir kişiye ait özel araba gelmemiştir Kuzuluk köyüne. Bunun için çocuklar, çoktan kapanmış olan okulun önüne gidip gidip seyre dalmışlardı. Büyükler de vardı, merak edip görmeye varan.

Köyün kenarında, set üstünde, üç odalı evi olan Halil Emmi'nin kapısına varan muhtarla köyün öğretmeni Cemil, adamı dışarı çağırdılar. Halil Emmi:

— Hayrola Muhtar, dedi. Bir salgı mı var yine?

Salgı muhtarların köylüden aldığı vergiye deniyordu. Muhtarlar köy için bir yararlı iş yapacakları zaman köylüden para toplarlardı. Halil Emmi yoksul bir köylüydü. Azbuçuk tarlasını yarıcıya verirdi. Kardeşinin kızı Emine ile oturuyordu. Hemen hemen köyde onlardan fakir kimse yoktu.

Fakirdiler, ama Halil Emmi kendisine Allah'ın emaneti olan yeğeni Emine'yi şunun bunun işinde çalıştırmazdı. Kendisi giderdi bağ budamaya. Üç beş kuruş alırdı.

Muhtar:

— Yok Halil Emmi, derdi. Bir başka iş için geldik.

— Hayrola, de bakalım.

— Köye bir yabancı gelmiş. Biraz kalacakmış bizim köyde. Dün dolaşmış köyü. Senin evi sormuş öğretmene.

— Ne varmış benim evde?

— Varmış değil Halil Emmi, senin evin yanında gübre yığını yokmuş.

— Gübre yığını olması için davar ister Muhtar.

— Öyledir, emme bu adam gübre kokusundan, sinekten kaçarmış. Öğretmene söylemiş. Biz de sana vardık ki haber

/irelim. Öğretmenin dediğine göre bu adam mühendismiş, ɔiraz kalacakmış senin evde.

Halil Emmi:

— Ben yok yoksul adamın, dedi. Konuk ağırlayacak nem /ar ki?

Öğretmen Cemil:

— Halil Emmi, dedi. Bu adam sana yük olmaz. Senin üç ɔdan var. Birini ver bu adama. Kaldığı kadar sen de sebep-lenirsin.

— Konuktan para mı alınırmış Öğretmen?

— Bak bana Halil Emmi, senin evin köy yanında, set üstünde. İç içe evler arasında değil. Küçük bir bahçen var.

— İyi hoş ama benim emanet yiğenim var evimde.

— Daha iyi Halil Emmi, bir iki gün adamın hizmetine bakar, Emine de sebeplenir. Zenginmiş bu adam.

Halil Emmi kuruntudaydı. Kül kömür yer, başının dinç olmasını isterdi. Yaşı elliye varmıştı. İnsanlarla çekişecek kadar genç değildi. Ama sekiz yaşından beri yanında büyüyen öksüz Emine'nin üstünde başında bir şey kalmamıştı. Yarıcıya verdiği tarlasının da kışı geçirecek kadar payına ürün düşmemişti. Ne zamandır kötü kötü düşünüyordu.

İşte bu yüzden, yabancı, öğretmenle beraber gelince çok sıkıldı:

— Bey, dedi. İstemiş dilemişsin emme ben yoksul bir adamım. Bak altına verecek bir iskemlem bile yok. Ne avrat kaldı, ne davar kaldı bende. Bana yük olmazsın ama, iki kap yemek veremedim diye yüreğime dert olursun.

Emine komşudan aldığı iki aralıksız iskemleyi nefes nefese getirmişti kapının önüne. Orada, köyde nöbetçi gibi dikilip duran bir kavak vardı. Tepesi fırtınada kırılmış, o zamandan sonra enine gitmişti. Halil Emmi onun gölgesinde ovaya karşı oturur, dalar giderdi.

Mühendis kızın getirdiği iskemleye ilişirken:

— Sağ ol kızım, dedi.

Oturduktan sonra:

— Hiç dert olmasın, dedi. Ben kimseye yük olmak istemem. Ben burayı manzarası için, şu kavak ağacı için istedim. Bu manzara bana yeter, bu kavağın gölgesi yeter bana.

Artık Halil Emmi bir konuktan bunları da esirgiyemezdi ya. Üç odanın birini vermeye razı olmuştu. Razı olmuştu da ziyan mı etmişti. Varlığa darlık mı olur. Kasabada ne yok ki.

Emine'nin boşaltıp silip süpürdüğü oda bomboştu. Kız tek pencereye bir perde uydurmuştu. Üç numara gaz lâmbasını da konuğa bırakmıştı.

Ekrem adındaki Mühendis, köy öğretmeni ile konuşurken köydeki ve Halil Emminin evindeki durumları öğrenmiş olduğundan, kendisine verilen odayı görmüş ve köylü kızla konuşmuştu:

— Senin adın ne kızım?

— Emine efendim.

— Halil Efendi'nin yeğenisin, değil mi?

— Evet efendim, benim, dayım olur.

— Annen, baban yok mu?

— Öldüler efendim.

— Baban ne iş yapardı?

Babam kasabada bakkaldı. Orada oturuyorduk. Babam ölünce anamla köye, dayımın yanına geldik.

— Sen okula gittin mi?

— Üç yıl kasabada okudum, iki yıl da bu köyde, ilkokulu bitirdim.

— Çok iyi. Burada süt, yoğurt bulabilir miyiz?

— Bulunur efendim.

Ekrem Bey akla gelen birçok eşya almıştı. Açılıp kapanan yemek masası, yine böyle dört tane sandalye, iki tane bahçe şezlongu, yemek takımları, yemek pişirmek için fırınlı bir butangazı ocağı, terlik, pijama gibi eşyadan başka bir ayna, kuru yiyecek maddeleri, çeşitli yağlar.

Bütün bunlar bir kamyonla getirilmişti. Mühendis, bezli şezlongunu kavak ağacının gölgesine koyarak yüzünü ovaya çeviriyor, orada saatlerce oturup ovayı, karşı sıra dağları, çok uzaktan görünen köyleri seyrediyor.

Çok fazla sigara içen bu adam zaman zaman da:

— Emine Hanım, bana su verir misin? diye sesleniyordu. Bir iki gün sonra kızım demeye ve daha sonra yalnızca adı ile çağırmaya başlamıştı.

Yemeği çoğu zaman beraber yiyorlardı. Ekrem Bey onlara konuk gelmemişti sanki. Onlar bu şehirli mühendisin konuğu olmuşlardı. Oda kapılarının açıldığı aralıkta, küçük masayı ortalayıp orada yemek yiyorlardı. Ekrem Bey:

— Bana bak Halil Emmi, demişti. Sen yemeğini tabağına al, bildiğin gibi ye, ben sana sıkıntı vermiyeyim.

Halil Emmi, yeğeninin tabağına koyduğu yemeği kaşıkla, bazen eliyle yiyor. Emine eskiden alışık olduğu için çatal kullanıyordu.

Kız kasabadan bazı aletlere ve yemeklere alışıktı. Sabahları erkenden kalkarak komşularından süt alıyor, yine ödünç aldığı yayıktan yağ çekiyor, mühendise ekmek kızartıyor, çay yapıyordu.

Biraz geç kalkan Ekrem Bey bir de pompalı lâmba almıştı ki aralıkta, masanın üzerinde bırakıldığı hâlde üç odayı da aydınlatıyordu.

Mühendisin bir divanı vardı. Bunun üzerinde rahat olarak yatıyordu. Sıkıntılı ve huzursuz bir durumu vardı. Aradan bir hafta geçmişti.

Hafta dolduğu sırada, hemen her gün kasabaya kadar gidip yiyecek ve eksik eşya alan Ekrem Bey bir seferinde Emine için terlik, ayakkabı, hazır dikilmiş bir etekle bir bluz getirmişti.

Halil Dayı'ya da çorap ve terlik almıştı. O sıcaklarda bu ince çoraplarla terlik Halil Efendi'yi çok hoşlandırdı. Yalnız:

— Bey, dedi. Sayende yeyip içiyoruz, bir de bu giyimler ne oluyor. Ben bunları karşılayamam, etme böyle. Bunca mal aldın, bunları nasıl götüreceksin?

Ekrem Bey:

— Aldıklarım burada kalacak, dedi. Geri götüreceğim bir şey yok. Bana rahat ver de istediğim gibi dinleneyim bu köyde.

Bazı bazı, köyde kalan, sılaya gitmeyen öğretmenle görüşüyor, onunla araba gezmeleri yapıyor, arada bir köy kahvesine giderek biraz oturuyordu.

Cahille cahil, bilginle bilgin olan bir adamdı. Muhtara köyün adının nereden geldiğini sormuş, muhtar da:

— Bey, demişti. Bu köy daha büyükmüş. Burada çok kuzu beslenir, on on beş okka oldu mu satarlarmış. Kasabaya gelen celepler bu köyden çok kuzu kaldırırlarmış. Analarından ayrılıp yola çıkarılan bu kuzuların sesi çok ıraklardan duyulur, çocuklar da acır, ağlarlarmış. İşte bizim köyün masalı budur. Şimdi çokluk kuzu yok. Hemen her yerde iki sığır var. Hayvancılığı bırakmışlar, ekinle, bağlarla uğraşırlar. Zati kasabada çalışanlarımız çok.

O sırada köyün küçük mescidi tamir ediliyordu. Bunun için bir hayli para gerekiyordu. Tahsin Hoca ile Muhtar ve Öğretmen bunu konuşurlarken Mühendis:

— Ne kadar para topladınız? diye sormuştu.

Tahsin Hoca:

— Yirmi bin, dedi.

— Daha ne lâzım?

— Bir o kadar daha gerekiyor. Çatıyı indirip kiremit döeyeceğiz. Harmancı tuğlayı bedavadan verdi. Yan duvarlaı tuğla çıkacağız. Kavak kerestemiz de var. İşçilikle çatıya ok masraf gidiyor.

Ekrem Bey:

— Üst yanını ben veririm, demişti.

Yalnız parayı vermekle kalmadı, mühendis olduğu için apının işlerine de baktı, bir hafta kadar ayrılmadı iş başından. Duvarların bir buçuk tuğladan yapılmasını istedi. Dana kavak döşeceyeğine geniş saçaklı bir beton attırdı ve ir köy odası ile hoca için bir oda yaptırdı.

Köylüler bu işlerde canla başla çalışıyorlardı. Ekrem Bey amyonlarla kiremitleri de getirtti. Bütün köy onun bu eli açıklığına şaşıyordu.

Öte yandan, duvarcı ustalarının işi bitince bir gün içinde Halil Emmi'nin evine bitişik, arabası için bir garaj, bir de yıkanma yeri yaptırdı ve kapısını içeriden açtırdı.

Ekrem Bey dilediğini dilediği gibi yaptırıyordu. Dayısının telâşına karşılık Emine bu beyaz yüzlü, düzgün giyimli adama nasıl hizmet edeceğini bilemiyordu. Kız yaşının yarısını kasabada geçirmişti. Babası ölünce kiremitli evlerden ve varlık içinden, anasıyla birlikte yokluğa ve kerpiç eve dönmüştü. Kasabada kalmıştı aklı.

— Şimdi bu köylü kadınlardan çok daha temiz giyinen, nazik konuşan adamı çok beğeniyor, onun bir dediğini iki etmiyor, ona ait işi yaparken elleri titriyordu.

Emine on altı yaşındaydı. Onu isteyenler olmuştu. Fakat işe koşulmamış, çıkmamış, küçükten toprağa alışmamış bir kızdı. Böyleleri köylük yerlerde pek para etmezdi. Üstelik Halil Emmi başlık parası çıkartmıştı ortaya.

Emine'nin köylülerde hiç gözü yoktu. Çocukluğu kasabada geçmişti. Bir pencere önünde otursa sokaktan geçenleri seyretse yeterdi. Burada bak bak hep o değişmeyen ova, hep o karşı dağlar. Hele o geceler, bir mezar karanlığı çöker köyün üstüne. Hele ne olur köyün içinde bir ağaç, bir yeşillik olsa. Bu kavağı da dayısı onun şikayeti yüzünden dikmişti. Sekiz yaşındaydı o kavak da.

Kışlar korkunçtu. Akranı azdı Emine'nin. Onlar bu yaşta çoğunlukla evli oluyor, artık iş ve koca derdine düşüyorlardı. Emine onlara uyamıyordu. Öğretmen karısı da öğretmendi. Sık sık ona gider, onunla dertleşir, onu uygarlıktan gelme bir insan olarak seyrederdi.

Suzan Hanım da, yaşları epeyce farklı olduğu hâlde köyün bu en güzel kızı Emine'yi çok severdi. Son iki seneyi o okutmuştu Emine'ye.

Mühendisin kasabaya inip de bir şey almadan geldiği yoktu. Maşrapa ile bakraçtan su alıp yıkanmadan kurtulmak için musluklu bir teneke yaptırmıştı. Köyde su kıttı. Hemen hemen sırıklı bir kuyuya kalmıştı bütün köy. Yıkanmadan hayvan sulamaya, içmeye kadar hep bu kuyudan yararlanıyorlardı. Herşey de anlaşılırken bu su işinde sık sık kavgalar oluyordu.

İki hafta oldu, bir ay oldu, bir ay daha geçti. Mühendis gitmekten söz etmiyordu. Caminin yapımı bitmişti. İlk cuma namazında Mühendis Ekrem Bey de bulundu. Yardımlarından ötürü bütün cemaat bir bir ona teşekkür ettiler.

Günde bir kez kasabaya kadar gidip gazete, kitap, ufak tefek ev eşyası ve en çok somunla köyde bulunmayan yiyecekleri alan Ekrem Bey, hemen hemen gününü kavak ağacının altında oturarak, ovaya karşı kitap okumakla geçiriyordu. Oraya bir de küçük masa almıştı. Bunun üzerine, okuduğu kitaplarını, uzakları seyrettiği dürbününü, bir de sigara paketi ile çakmağını koyuyordu. Orası rüzgârlı oldu-

Mühendis Ekrem Bey, vaktini kitap okumakla geçiriyordu.

ğu için su testisinin üzerine bir bez sarıyor ve arasıra bu bezi ıslatarak suyun biraz olsun soğumasını temin ediyorlardı. Ekrem Bey günde beş on defa sesleniyordu.

— Emine!

Kız nerde var, nerde yok karşılık veriyordu:

— Buyurun.

Bir gün Ekrem Bey:

— Emine, dedi. Buyurun deme, efendim, de.

Su istiyordu, günde üç kez kahve istiyordu, akşama doğru çay içiyordu. Her sabah, ertesi günün yemeğini düşünüyor ve Emine ile konuşuyordu. Halil Emmi bu konuşmalara kulak veriyordu:

— Emine, yarın ne pişireceksin?

— Canınız ne isterse onu pişiririm Ekrem Bey.

— Dayın bir şey ister mi?

— Ne olsa yer o. Yemek ayırmaz.

— Senin canın istemiyor mu bir değişik yiyecek?

— Çok çeşitli yiyecek yaptırıyorsunuz Ekrem Bey, bana isteyecek çeşit kalmıyor ki.

— Emine, kuru fasulyeyi çocuklar da sever, büyükler de. Sen yarın bir kuru fasulye koy ocağa. İyi pişsin ama fazla helmeli olmasın. Ben kasabadan et getiririm, bir pirzola yaparız, biraz da patlıcan kızartırız. Ben meyva da alırım, senin bir istediğin var mı?

— Ne isteyeyim ki Ekrem Bey. Yüzüm kalmadı artık.

— Böyle konuşma Emine. Sen bir şey istersen ben memnun oluyorum.

— Sağ olunuz Ekrem Bey.

Bir gün de kız sormuştu:

— Ekrem Bey. Size bir şey soracağım ama kızarsınız diye çekiniyorum.

— Kızmayacağım Emine. Sor.

— Siz ne zaman gideceksiniz?

Mühendis durumsamış, sonra sormuştu:

— Gittiğimi mi istiyorsun Emine?

— Hayır Ekrem Bey, kendimi alıştıracağım.

— Neye alıştıracaksın kendini?

— Sizin köyden gitmenize.

Emine'nin de bir kalbi vardı. Emine'nin de duyguları vardı. O büsbütün köy kızı değildi. Öteki köy kızları gibi çapaya, ekine, ağır işlere koşulmamıştı. Babalar, analar kızlarını kocaya yararlı olacak gibi yetiştirirlerdi. Köyde öyle nazlı ve nazik olmanın yeri çokluk yoktu. Ağa evine de gelin gitse köşede oturtacak değillerdi. Çalışmak, iş görmek gerekirdi. Üç gün gelinlik sürerdi, sonra iş başlardı.

Bağ bahçe, tarla işleri gibi az çok dikiş dikmek, oya yapmak, yün örmek, bunlardan önce hamur açmak, aş pişirmek de başta gelirdi. Bunları bilmeyen kızı gittiği yer ayıplardı.

İşte Emine bu yüzden öteki köy kızlarından ayrılıyordu. Yengesi ölmeden önce ona yemek pişirmesini, oya yapmasını öğretmişti. Biraz dikiş de dikerdi. Ama eline balta, çapa almamıştı.

Duygu kızıydı Emine, gönül kızıydı. Yengesi ona sertçe davranmıştı, ama işte bir şeyler de öğretmişti. Hep:

— Sen büyük şehir kızı olmaya hevesleniyorsun, derdi. Köylük yerlerde koca, adamdan iş ister. Biz böyle gördük, böyle biliriz.

Emine bir gün bile yanıp yakılmamış, şikayetçi olmamıştı. Ama belki için için ağlamış, yaşlarını içine yedirmişti. Öksüz ve yetimdi. Yoksul bir dayı eline kalmıştı.

Bir gün konuşurken Mühendis sormuştu:

— Emine, baban kasabada bakkallık yaparmış, bir bakkal dükkanı çok mal ister. Bu mallar ne oldu?

Kız bir yarasına dokunulmuş gibi:

— Sormayınız Ekrem Bey, dedi. Babamın sağlığında ra-

hatımız yerindeydi. Yokluk nedir bilmezdik. O öldü, toptancılar dükkândaki mallara el koydular. Babamın veresiye yiyecek verediği insanların hiçbiri çıkıp da bizde şu kadar alacağı vardı demediler. Ölen adamın karısı dul kalmış, kızı yetim kalmış demediler. Belki öldüğüne sevinmişlerdir. Yüzü tutmazdı, alacağını isteyemezdi. İşte böyle oldu Ekrem Bey.

Mühendis içini çekmişti. Yan gözle Emine'ye baktı. O yaşlı gözlerini göstermemek için kalkıp gitmişti.

Ne zaman gideceğini sorduğu zaman da:

— Emine, dedi. Ben hayatımda bir değişiklik aramak için buraya geldim. Hiçbir kararım yok. Demek bana biraz alıştın. Gidersem üzüleceksin. Ben de seni bırakıp gidersem üzüleceğim. Seni hiç unutmıyacağım. Sen bu çorak köyde açmış güzel bir çiçeksin.

O gün, Ekrem Bey elini uzatsa o çiçeği kopartabilirdi. Sözü kıza o kadar dokunmuş, onu o kadar hoşlandırmıştı.

Ekrem Bey'in gizlisi kapaklısı yoktu. Dayısının yanında da Emine'ye hoşlanacağı sözler söylüyordu.

Sonbahar ilerliyordu. Köyde kim varsa durmadan çalışıyordu. Tarlası olan sürüyor, ekiyor, bağlar bozuluyor, kozlar toplanıyor, davarı olanlar otdu, arpaydı, samandı diye alıp evine taşıyor, kimi tarhanasını, bulgurunu, kimi kışlık hamurunu kesiyor, bu arada koruları dolaşıp odun ve kök çekiyorlardı.

Halil Emmi ile yarıcılık yapan Mehmet adındaki köylüye mühendis:

— Bize de odun çek, demişti. Sobalık odun olsun. Kök getirirsen ufala.

Bir gün arabasına bir soba ile boruları atmış getirmişti köye. Yemek yedikleri yerden avluya bir delik açtırmış, sobayı oraya kurmuştu.

Kalacak mıydı o kış?

Bunu sormaya cesaret edemediler. Yalnız o:

— Ben olsam da olmasam da daha iyi ısınırsınız, dedi. Odalardaki ocaklar insanın yüzünü ısıtır. Sıcak havayı alır gider baca.

Halil Emmi'nin daha eli kolu tutuyordu. O da bağlara gidiyor, daldırmalar yapıyor, evin çevresindeki bahçeyi faydalı hâle getirmek için bir şeyler dikiyor. Birkaç meyve ağacı dikmek için çukurlar eşiyordu.

Kışa karşı, bir gün kahvede konuşulurken, Halil Emmi-'nin setinin altındaki dört dönüm tarlanın satışı ortaya konmuştu. Tarla yıllardan beri çıplaktı. Ekilmemiş, işlenmemiş, ağaçlandırılmamıştı.

Tarlanının sahibi oğluna komşu köyden bir kız alıyordu. Başlık parasına eklemek için Osman Çavuş açık arttırmaya koymuştu. Üç bin liradan fazla veren olmuyordu. Mühendis meseleyi öğrendikten sonra:

— Dört bin, diyiverdi.

Muhtar gülmeye başladı:

— Bey, tarlayı alıp gidemezsin. Burada evin barkın yok.

Mühendis:

— Çavuşun işi görülsün, dedi. Tarlaya gelince, Halil Efendi'nin olur.

Halil Efendi:

— Bey, dedi. Varını yoğunu köyde mi bırakacaksın. El açıklığının bu derecesi insanı kötüye götürür.

— Ben parada değilim, dedi mühendis.

Tarlanın köycek işlemi yapıldı. Halil Efendi'nin değil, ama Emine'nin adına yazıldı. Bu iş köydekileri kuşkulandırdı. Ekrem Bey'in Emine'de gözü mü vardı? Bir gün öğretmen, mühendisin arabasıyla kırtasiye almak için kasabaya giderken bu konuya değindi:

— Ekrem Bey, Emine için bir fikriniz var mı?

— Ne gibi? dedi mühendis.

— Hani hoşunuza gider de almak istersiniz.

— Keşke bunu istesem.

— Emine bizim hanımın öğrencisiydi Ekrem Bey. O hakikaten güzel kızdır. Kabiliyeti de çok.

— Doğru, hem güzel, hem de kabiliyetli bir kız.

Bu konuşmadan sonra Ekrem Bey Suzan öğretmene biri lacivert, biri beyaz iki eteklik kumaş getirmişti. Ondan Emine'ye pileli etek dikmesini rica ederken kendisine de bazı hediyeler verdi. Bütçeleri kıt olan iki öğretmen bu hediyelerin içinde pilli bir radyonun bulunmasından çok hoşlandılar.

Emine yeni eteği ile Ekrem Bey'e göründü ve:

— Beğendiniz mi efendim? dedi.

Ekrem Bey kızı baştan aşağıya süzüp:

— Harikasın Emine, dedi.

Emine etekten daha çok beğenilmesine sevindi.

Mevsimin hayli geçmiş olmasına rağmen Ekrem Bey yanaşma Mehmet'e seddin altındaki dört dönüm tarlayı sürüp ekmesini söyledi. Tarla iki gün içinde sürüldü. Karı koca ellerinden geldiği kadar taşını ayıkladılar. Buğday ekdiler ve bir tırmık geçirdiler.

Mühendis avare bir insandı. Kimseye söylemediği bir can sıkıntısı içinde dolaşıyordu. Solup sararan, yeşilliğini yitiren dağlar onu pek avutmuyordu. Halil Efendiyi zorlayıp tarlanın kenarına, ovanın manzarasını kapatmıyacak gibi kavak çırpıları diktirmişti. Bu arada meyva ağaçları da dikilmişti.

Mühendis dönüş hazırlıkları yapacağına kasabadan, önce ısmarlamış olduğu bazı kitapları getiriyor, odasındaki raflara yığıyordu.

Emine, yeni elbisesi ile nasıl göründüğünü Mühendis Ekrem Bey'den sordu.

O bölgede kış hemen hemen kasımla başlıyordu. Okul da açılmıştı. Köyün ve komşu köylerin çocukları okula geliyorlardı. İşte bu arada Halil Efendi bir gün mühendise sordu:

— Bey, köyde kalacaksan kış için tedarik görelim. Sen bizim gibi her şeyi yemezsin. Köyde ve her aradığın bulunmaz. Kasabadan almak gerek.

Mühendis:

— Benim için düşünme, dedi.

— Bey kar bastırırsa araba çalışmaz.

— Bu kadar insan kasabaya nasıl gidip geliyor?

— Onlar toplanır, öyle giderler. Yürürler. Kurtlardan korkarlar.

— Köyden gitmeye karar veremedim.

Ne beklerdi bu adam? Onunla beraber yiyor, içiyorlardı ama sıkılıyordu Halil Emmi. Konu komşu yeğeninden ötürü söz ederler diye korkuyordu. Oysa bütün köy mühendisin cömertliğinden memnundu.

Yapılacak dedikoduyu önlemek için kahvede konuşan Halil Emmi'ye köyün hocası Tahsin Efendi:

— Ne tasalanıyorsun arkadaş, demişti. Bizim zor zoruna topladığımız yirmi bin lirayla bu cami böyle olur muydu? Bu Müslüman adam. Ondan ziyan gelmez.

Bir gün, karşı dağların doruklarını sis bastı. Akşamla beraber bir rüzgâr çıktı. Tek tük kar taneleri uçuşmaya başladı. Mühendis arabasını küçük garaja çekti. Masasını odaya, pencerenin önüne aldı.

Gece havada bir uğultu vardı. Derece birden düşmüş olacaktı ki sabahleyin erkenden kalkan Emine, sobayı ilk defa yaktı. Pencereler karla kapanmış ve kapının aralıklarından içeriye sızan kar taneleri bembeyaz bir yığın yapmışlardı.

Emine, mühendisin aldığı al kazağı giymişti. Bu vücudunu saran kazak onun kusursuz endamını ortaya koyuyordu.

Mühendis bir gün sormuştu:

— Halil Efendi, bu senin yeğeninde bir başkalık var.

— Ne gibi Ekrem Bey?

— Öteki kızlara benzemiyor. Yapısı daha düzgün, kaşı, gözü, rengi de başka.

— Bey, Emine'nin rahmetli babası gürcüydü. Gürcü kadınları güzel olur. Dedesi kasabaya koyun getirmiş. Kardeşim Dürdane'yi bu ihtiyar bir düğünde görmüş. O çağlarda babam sağdı. Dürdane için yirmi beş bin lira istedi. Güzel kızdı Dürdane'de. Kasabada bir düğün ettiler. Köydekiler pek hoşlanmadı bundan, Gürcüye kız verilir mi? derlerdi. Babam dinlemedi. Rahmetli İsmail Efendi hem okumuş, hem temiz yürekliydi.

— Gürcüler Müslüman değil mi?

— Müslümandır çoğu. İsmail Efendi de beş vakit namazını kaçırmazdı. Eh, dünya hâli bu, ne babam kaldı, ne İsmail'in babası kaldı, ne kendisi kaldı, ne de kardeşim Dürdane. Hepsi rahmetli oldular.

— Köyden Emine'yi isteyen oluyor mu?

— Köyde kadın erkek çalışırlar Ekrem Bey. Ben Emine'yi şimdiye değin zora koşmadım. Tarla yüzü görmemiştir. Emanet kız, kolayına viremem. Çelimsiz olduğu için çokluk alacaklısı yoktur. Bizde kadına biraz da işçi gözüyle bakarlar. İri yapılı, okkası çok kız çabuk gider.

Kışla beraber bir boğuşma başlamıştı. Kadın, erkek evlerinin önündeki karı kürüyor, yol açıyorlardı. Çocuklar gömüle gömüle okula giderken biribirlerini kara yuvarlıyor, eğleniyorlardı. Davar çobana gitmediği için evlerden koyun, inek sesleri daha çok geliyordu.

Kasaba pek yakın olduğu hâlde Kuzuluk'ta bir köy hayatı sürüp gidiyordu. Köylülerin hepsi geri kafalı değillerdi. Hatta kız babaları mühendise daha fazla iltifat ediyor, onu hoşlandırmak istiyorlardı. Muhtar Nail Efendi bir iki defa şaka yollu:

— Ekrem Bey, demişti, gel seni everelim. Güzel kızlarımız var. Birinden birini al. İyi çalışırlar, çok rahat edersin.

Mühendis de:

— Acelesi yok, demişti. O da olur inşallah.

Demek bu adam köyden evlenecekti? Bu sebeple yolunu çıkanlar eksik olmuyordu. Bunların çoğu da on dört on beş yaşında kızlardı.

Kar dinmek, kış bitmek bilmiyordu. Mühendis haftada ancak bir defa kasabaya inebiliyordu. Bir iki defa tipiye tutulmuş, güçlükle köye gelebilmişti.

Her gidişinde kilolarca sigara ve tomar tomar gazete alıyor, bu gazetelerle birkaç gün oyalanıyordu.

Bir defasında Emine'yede ufarak bir radyo getirmişti. Hediyelerini muhakkak Halil Efendi'nin yanında veriyor ve münasip bir iki söz söylüyordu.

Kasabadan bir de yayık almıştı. Emine her sabah beş kilo kadar süt alıyor, bunun yağını yayıkta çekiyordu. Mühendis her sabah bu yayık sesiyle uyanıyor ve yattığı yerden bir zaman bu sesi dinliyordu. Yağı alınan sütü. Emine bir çeşit peynir yapıyordu.

Ekrem Bey'in en fazla sıkıldığı şey su idi. İçme, yıkanma, temizlik, hayvan sulama gibi her şey o sırıklı kuyunun suyu ile oluyordu. Gerçi su içilebilecek kadar tatlı ve temizdi ama elli elli, beş ev hep bu kuyudan faydalanıyor, kuyunun başı en soğuk ve tipili havalarda bile dolu bulunuyordu.

Mühendis, yanaşma Mehmet'e evdeki kabı, kacağı doldurtuyordu ama bu yine de yetişmiyordu. Şehirli adam bol suya alışıktı.

Bir gün, ocak başında Halil Efendi'ye sordu:

— Bu köyün başka suyu yok muydu Dayı Bey?

— Vardı, dedi Halil Efendi. Ama benim gençliğimde bir

deprem oldu, su kesildi. Adamlar geldi, araştırdılar, dağ yanındaki kaynak depremden tıkanmış. Köyde bir iki çeşme de vardı. Onlar da kesildi.

— Sana bir şey diyeyim mi Halil Efendi?

— Buyur Bey.

— Ben burada yazın kalırsam bir kuyu kazdırırım.

— Ne yana kazdırırsın bey?

— Ne yana olacak, evin yanına!

— Bir kuyu kaça gelir bilir misin?

— Adam sende, kaça gelecek? Köyün arkası dağ. Su damarları uzakta olmamalı. Beş altı kulaçta su bulunur.

— Bey bu iş çok para yer. Kaba toprak kolay, ama alttaki kaya kolayına delinmez.

— Ya her gün kuyu başındaki kalabalığa ne diyeceksin! Emine kolayına mı su getirir eve?

— Ne idersin Bey, alın yazısı bu. Sen kapanıp kaldın da can sıkıntısından konuşursun.

— Ben yapmıyacağım şeyi konuşmam Halil Dayı. İsterim ki gittiğim, oturduğum yerde benden bir şey kalsın.

— Cami işi yetmedi mi bey? Allah razı olsun.

Renkten renge girerek mühendisin yanına oturan Emine, bir gün:

— Ekrem Bey, demişti. Oturduğum, kaldığım yerde benden bir şey kalsın dersin, dedi. Sen gittikten sonra isterse köy de kalmasın.

Köyde, basit bir hayatı olan bir kızın dudaklarından dökülen bu söz, bu fikir, gözyaşları arasında yapılan bu itiraftan çok daha manalı ve dokunaklıydı. Ekrem Bey şaşırmış, sonra al al olan yanaklarına, çekik çekik ve uzun kirpikli gözlerinden birkaç damla yaş kayan kız, ağır bir suçun korkunçluğu altında ezilir gibi başını iğmişti.

Mühendisi çok etkilemişti. Kızın kapılmasında bazı sebepler olmalıydı. Önce okuldan beri "Gürcünün kızı" demişlerdi ona. Ayrı tutulmuştu beraber yaşadığı insanlardan. Anası da ölmüş, öksüz ve yetim kalmıştı. Dayısının biraz kaba ve anlayışsız sevgisi, onun için yeterli değildi. Sonra bu temiz ve ince adam, yumuşak sözlerle, tatlı davranışlarla onun içinde bir sevgi yaratmıştı. Aklına bile getiremediği giysiler almıştı. Dört dönüm tarla almıştı ona.

Yalnız Emine değil, köydeki öteki kızlar da bu şehirliye varmak, ona hoş görünmek için ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Kız babaları da buna hevesli görünüyorlardı.

Yalnız Halil Dayı tasalıydı. Kendisine emanet olan öksüz ve yetim yeğeninin ziyan olmasından korkuyordu. Görüyordu ki Emine zaman zaman mühendisin yüzüne bakarken dalıp gidiyor, yanakları gül gül oluyor, bazen de soluyor. Kız çoktan etkilenmiştir. Ama Halil Dayı:

— Bey, bu yaşa geldin neye evlenmedin? deyince belki Emine'nin biraz kendisini çekip çevirmesi ve ümitlenmesi için anlatmıştı:

— Dayı, ben de Emine gibi öksüz ve yetim büyüdüm. Bir amca ve yenge kalmıştım. Yatılı okullarda okudum. Babamdan pek çok para ve irad kaldığı hâlde amcam bana hep sıkıntı çektirdi. Kendisi bir ufak memurdu ama ailesinin en büyük erkeğinin, o aileye ait serveti idare etme hakkı verildiğini öne sürerdi. Bu hâllerine yalnız onun kızı Nazan için katlanıyordum. Bu kızla hem kardeş çocuğu, hem de biribirinden hoşlanan iki arkadaştık. Amcam kızını bana vermek istiyordu. Benim kulağımı da bu fikirle doldurmuştu. Hâlbuki Nazan bana karşı hakikatli görünmekle beraber, başka arkadaşlarıyla da dolaşıyor, gönül eğlendiriyordu. Amcam onun henüz çocuk olduğunu ileriye sürerek beni kandırdı ve nişanlandık.

Emine bu anlatılanları dikkatle dinliyordu. Mühendis:

— Amcam kızı için benim hesabıma binlerce lira harcadı, sözde ben bunları hediye ettim. Bu arada bir de otomobil vardı. Nazan artık bu otomobilden inmez olmuştu. Benim nişanlım olduğu hâlde erkek arkadaşlarıyla geziyordu. İşte bu yüzden çok ağır bir kavga yaptık. Amcamı dava ettim. Babamdan kalan serveti üzerime geçirdim ve Nazan'ın nişan yüzüğünü suratına atarak İstanbul'dan ayrıldım. Ben bu kızı hakikaten severdim. Uslanır diye çok bekledim, ama ondan hayır gelmeyeceğini anladım. Sinirlerim çok bozulmuştu.

Ekrem Bey, anlatmaya devam ediyordu:

— Amcamın çok az bir emekli aylığı vardı, dedi. Hatta bana ait olan bir apartmanın bir dairesinde oturuyorlardı. Bana kalan parayı ve benim iradlarımı o kadar benimsemiş ve bol para harcamaya öyle alışmış ki ara sıra bana para yetiştiremediğini söyler, iyi bir amca olduğunu ileri sürerdi. Kızı da en sonra bana ancak param için varacağını söylemişti. Davayı kazandım, onlar on parasız kaldılar. Ben de İstanbul'dan ayrıldım.

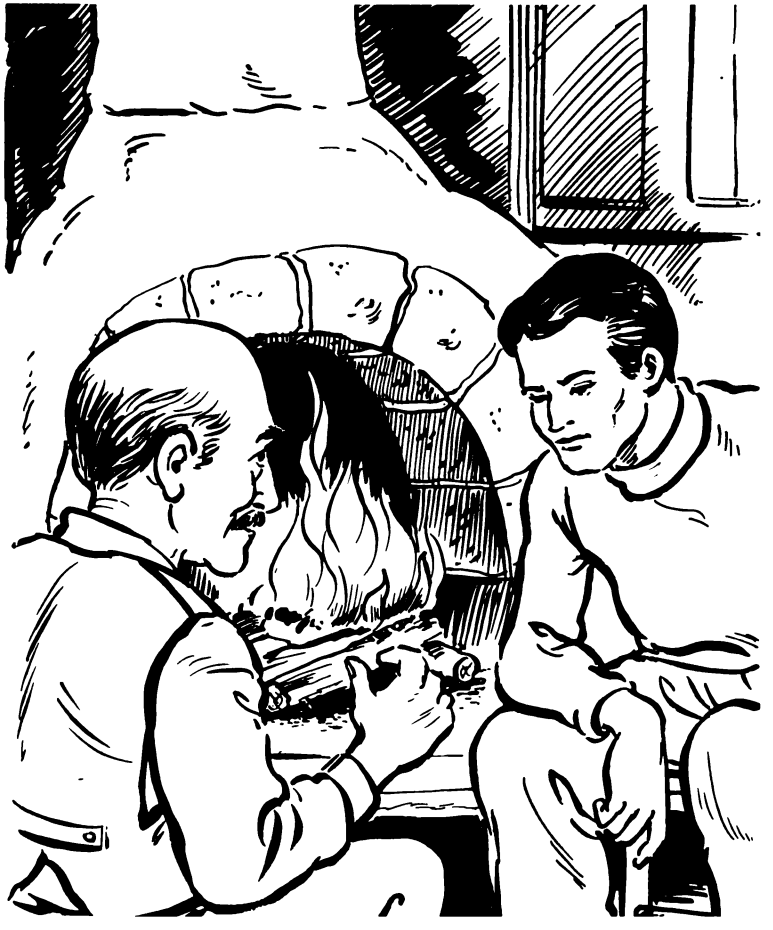
Halil Dayı:

— Kötü adammış, dedi. Gene de amcadır.

— Amcamdır ama ona acımama gerek yok. İradımdan aldığı kiraları öylece kendi hesabına bir bankaya yatırıyordu. Bir insanın yeğenine karşı bu derece arsız ve hain olması görülmemiştir.

Emine, bu hikayeyi dinledikten sonra biraz durumsamış, sonradan mühendisi temize çıkarmaya çalışmıştı.

Bu güzel ve zengin adam artık boştaydı. Kapanın elinde kalacaktı. Kendisi de beğeniyordu. Ona sadık olur, onu sever ve rahat yaşatırdı. Eğer amcasının kızından soğumamış olsa nişan yüzüğünü çıkartıp atmazdı.

Mühendis Ekrem Bey, Halil Emmi'ye başından geçenleri ocak başında anlatıyordu.

İyi ama bu dalgınlıkları, kara kara düşünmelerinin sebebi var mıydı? Yoksa o kızı hâlâ seviyor muydu?

Karakış günleri ağır ağır geçti. Martla beraber bahar gelmiş oldu. Eriyen karların altından evin önünde, setin bi-

raz altındaki dört dönüm tarladaki ekinler fırça gibi çıkmıştı.

Halil Dayı bunun için:

— Besbelli toprak bir eyice dinlenmiş, diyordu.

Aslında mühendis iyi tohumluk aldırdığı gibi yanaşma Mehmet'le karısı Döndü tarlanın taşını, molozunu ayıklamış, kötü otları da çekmişlerdi. Tarlanın sınırı boyunca kavak çırpıları da tomurcuklanıyordu.

Ekrem Bey o kış çok sıkıntı çekmişti. Bütün kış Emine ile avunmuştu. Kız kendi çapında hayat ve zevk dolu bir yaratıktı. Bundan çok daha fazla olarak gönülden bağlanmıştı. Bir iki defa:

— O kızı çok mu sevdiniz Ekrem Bey? demişti.

— Doğrusunu istersen evet, demişti Ekrem Bey. Çocukluktan beri onu sevmeye alışmıştım. Ama sana anlattığım gibi o beni değil, parayı seviyordu. Tıpkı babası olan amcam gibi.

— Ona gideceksiniz değil mi Ekrem Bey?

— Gitmek istemiyorum ben Emine, ondan kaçtım.

Kızın gözleri zaman zaman doluyordu. Mühendis artık onun sevgisine inanmıştı. Özenmeleri, hediyeleri ve yumuşak sözleriyle kızın içindeki bu sevgiyi kendisi yaratmıştı. Onu bu aşkı ile yalnız bırakacak ve gidecekti. O, böyle bir köyde yaşıyacak insan değildi. Emine'den başka çekici tarafı yoktu bu köyün.

Mühendisin köyde kalmaya, ya da Emine'yi alıp gitmeye niyeti yoktu. Bu düşüncesini kıza da fısıldadı. Emine:

— Bilirim dayı, dedi. Duruculardan değil.

Kızı teselli için Halil Efendi:

— Benden sonra Emine rahat etsin diye bir şeyler düşünür, dedi.

Bir gün mühendis:

— Emine, dedi. Ekin kalkınca o tarlanın üstüne kiremitli bir ev kuralım. Önü tüm meyvalık ve sebzelik olsun.

Yemekteydiler. Halil Efendi:

— Bey, dedi. Sebze su ister.

— Bir de kuyu kazdırırız Halil Efendi.

Her gün arabasına atlıyor, gidiyor, bazen akşam karanlığında dönüyordu. Bir gün böyle gidecek ve artık dönmeyecekti.

Birkaç gün evde kaldı, altı odunluk ve ahır olan bir ev plânı yaptı, bunu ince ince anlattı. Bu inekler iyi süt veren soydan olacaklardı. Samanlığın yanına yapılacak bir odada Yanaşma Mehmet'le karısı Döndü oturacaklardı. Şimdiki kerpiç evin yeri istenirse meyvalık yapılacaktı.

Ekrem Bey uzun uzadıya fikir almak istemiyordu. Bir söyleyip geçiyor ve kendi bildiğini okuyordu. Dayı ile yeğen arasında sık sık bu sebeple çekişmeler oluyordu. Dayı:

— Bu adam senin başını nâra yakar, diyordu. Ayağını denk al. Hep ondan yana söz ediyorsun.

Kız içini çekiyordu:

— Dayı yandım yanacağım kadar, o bana bir şey etmedi, ben kendi kendime ettim.

Kuzuluk köyündeki yaşlılar durgun adamlardı. Çoğunun evinden bir kişi gidip kasabada çalışıyor, ya da bir yaşlı adam kasabadaki dükkânında kalıyor hafta sonlarında köye geliyordu. İşleri kasabada, evleri köydeydi.

O kış, hiç üşümemişlerdi. Halil Efendi ayağına yün çoraplarını giymeye gerek görmemişti. Bu adam, bu mühendis gidince eski hayata dönmek onlar için güç olacaktı. Herkesin evinde, belki kasabada çalışan bir kimse vardı. Ama Halil Efendi'nin çalışan kimsesi yoktu. Yanaşma eker, biçer,

ırünün yarısını ihtiyar adama verirdi. Bir iki bağ budamak-
ı geçim olmuyordu.

Okullar tatil oldu, haziran geldi ve Emine'nin tarlasında-
ki buğdaylar da biçildi, harman edildi ve sapı, samanı ayrıl-
dı. Tarla çıplak kaldı. O zaman Ekrem Bey bu tarlanın bir
yanını seçti ve oraya bir kuyu kazdırmaya başladı.

Akıllı geçinen köylüler oradan su çıkmayacağını söylü-
yorlardı. Bunlar kendilerini bilgiç sanan, denemelerine gü-
venen veya kulaktan dolma bir şeyler öğrenmiş, basit in-
sanlar. Mühendis onları kırmıyordu:

— Bakalım, diyordu. Baht işi.

Toprak bitti, sıra taşı delmeye geldi. Ekrem Bey bir iki lâ-
ğım attırdı. Taşı parçalattı. Biraz daha inince taş ıslanmaya,
sonra su göllenmeye başladı. Su sızan yerleri sıvalayıp ka-
yanın içine derince bir havuz yaptılar. Bir kil tabakası daha
deldiler. Tekrar kayaya rastladılar. Artık tulumba toplanan
suyu atamaz oldu.

Kayadan beri, bilezik bilezik çimento ile kuyu örülmeye
başladı, toprağın üst yüzüne dayandı. Tulumba yerine kon-
du. Kuyunun üstüne demir bir kapak kondu, önüne geniş-
çe bir havuz yapıldı.

Bir iki köylü köyün kuyusunun suyunun çekileceğini ko-
nuşuyorlardı. Aradan iki hafta geçti. Kuyunun suyunda bir
azalma olmadı.

Öte yandan mühendis temel kazdırmaya başlamıştı. Bir
yandan çimento, tuğla, demir, kum gibi yapı gereçleri taşı-
nıyordu.

Halil Efendi'ye ne olduğunu soranlara o:

— Ev yapıyor, diyordu.

— Evin yok mu senin?

— Evim var ama o kasaba evi yaptırıyor.

— Halil ağa, burası Kuzuluk köyü, kasaba değil.

Öğretmen bu tutucu adama biraz kızarak:

— Mezar gibi kerpiç evlere kapanıp kalmak mı daha iyi? dedi. Depremlerde toprak damlar göçünce kaç canı yitirdiniz?

Muhtar kaşlarını çatarak:

— Öğretmen haklı, dedi. Biz yapmayız, yapanı da hoş karşılamayız.

Karşı görüşlü olan köylü:

— Yabancı bu adam, dedi. Bu işi Halil Ağa yaptırsa kim ne diyecek? Ama mühendis yaptırıyor kendisine.

Muhtar:

— Toprak evi zabteder, derdi. Adam bunca kuyu kazdırdı, kötü mü etti? Cami yapılırken eyi adamdı derdiniz! Neye kötü oldu şimdi?

Halil Efendi:

— Ne çekişip durursunuz, dedi. Adam geleli bir yıl oldu. Tarlanın parasını o saydı ama Emine'ye yazdırdı. Varıp gidecek.

— Neye kaldı bu kadar? Konuk dediğin bir iki gün kalır. Bilemedin bir hafta.

— Adam şehir uşağı. Başını dinlemek istemiş. Kim katlanır bu Kuzuluğun karakışına.

— Sakın Emine için kalmış olmasın?

— Ağa, Emine'yi istese vermem diyen olur mu ki?

Köyde böyle dedikodu yapıladursun, temel kazıları bittikten sonra alt katın duvarları örülmeye başladı.

Mühendis bir çadır bezi gerdirerek bir salaş yaptırmıştı. Altında tahtadan bir sıra vardı. Buradan çalışan adamları seyretmek hoş oluyordu. Yapının yakınındaki havuz ve ay-

ıa gibi parlıyordu. Konu komşu, çocuklar, gençler gelip bu ıavuzdan bakraçlarını dolduruyor, içecekleri suyu tulumbayı çekerek alıyorlardı.

Bu su hafif toprak kokuyordu, ama bu koku da hoş geliyordu. İçimi çok tatlıydı. Çocuklar tatilde bulunan öğretmenin suyunu buradan alıyorlardı. Zaten eğlencesiz, şenliksiz olan köyde böyle yeni bir ev yapılması bir olay sayılıyordu. Cemil Beyle Suzan Hanım, iki öğretmen sabahları mutlaka salaşın altına geliyor, Emine'nin ikram ettiği kahveyi içiyor ve bir saat kadar oturuyorlardı.

Bir gün Suzan Hanım sordu Mühendise:

— Ekrem Bey, evi yaptırdığınıza göre bu köyde kalacağınız anlaşılıyor.

Mühendis:

— Burada kapanıp kalamam, dedi. Geçen kış çok sıkıldım.

— Peki ama ev ne olacak?

— Ev Emine'nin. Çeyizi yok diyor dayısı. Beş on oyalı mendil, bir kaç takım elbise, çevreler, işlenmiş örtülerle çeyiz mi olur? Güzel bir ev, dört dönüm sebzelik ve meyvalık bir bahçe, iki de iyi süt veren inek daha iyi değil mi?

— Bu kadar özenmenize sebep ne?

— Ben Emine'yi çok sevdim. Dayısı da çok iyi bir insan.

— Çok sevdinizse alınız Ekrem Bey, hakikaten güzel kız. Hem kabiliyetli, ince duygulu.

— Suzan Hanım, insan her beğendiğini, her sevdiğini alamaz. Ben arkamda iyi bir anı bırakmak istiyorum.

— Korkarım arkanızda gözyaşı bıracaksınız.

Emine'nin duygularının böyle başkaları tarafından sezilmesi mühendisin canını sıktı. Emine'nin çok üzüleceğine, hakikaten ağlıyacağına o da inanıyordu.

Bazen, sabahları, daha kimse gelmeden mühendise kahve getiren Emine biraz çekinerek onun yanına ilişiyordu. Mühendis:

— Bir isteğin mi var Emine? diye soruyordu.

— Benim isteklerimi siz yerine getiremezsiniz.

— Nedir istediğin?

— Kalmanızı isterim.

— Emine, bak yavrum. Burası benim için çok dar bir çevredir. Ben on beş yıl okudum, sonunda mühendis çıktım. Ömrümün yarısı okumakla geçti. Böyle elli evlik bir köyde boş oturmak için mi okudum? Benim alıştığım hava başkadır Emine. Dağın bir kuşunu eve, kafese kapat, sağlığını yitirir, kararır, solar, küser ölür. Ben burada yaşayamam.

— Hakkınız var Ekrem Bey. Ben kalmanızı isterim ama kalamazsınız.

— Seni çok beğendiğimi, sevdiğimi de unutma Emine?

— Sizi hiç unutmayacağım Ekrem Bey.

Evin, birinci katının duvarları örüldü, tavanı çimento ile döküldü. Ustalar asıl ev kısmının yapımına başladılar. Üç oda, bir salon, ovaya karşı boydan boya bir balkon, banyo ayakyolu, mutfak.

Bütün ova, bütün karşı dağlar, uzaktaki köyler, yamaçlara tırmanan koyun ve davar sürüleri ayak altında.

Her odada bir soba bacası deliği, salonda da bir ocak oluyor. Bu ocak daha çok süs için yapılıyor. Sırasında, kışın oradan ateş seyredilecek.

Çatıya bir depo konulacak, tulumbadan çekilen su bu depoyu dolduracak. Evin içinde daima su bulunacak. Daha şimdiden Halil Efendi'nin kökleriyle çıkarttığı çardak asması yerine dikilmiş. Mühendis yaşlı adamı kırmamak için her şeyin yerini gösteriyor ve onun da düşüncelerini alıyor.

Bir yıl içinde kavaklar bayağı canlı ve neşeli olmuştu. Halil Efendi gidip bunların diplerindeki toprağı kabartıyor, havuzun altının musluğunu açarak kavaklara su veren arkı doldurуyor.

Köylülerin hepsi o zamana kadar köyde böyle bir yapı yaptırmadıkları için sıkılıyorlar. Hoca Tahsin Efendi:

— Su diyor. En büyük sevap, insanları ve ağaçları sulamaktır.

Yeni evin çatısı kapanıp, kırmızı kiremitleri döşendiği sırada Eylül ayı da gelmişti. Mühendis yapının tamamlanması için acele ediyordu. İç ve dış sıvalardan sonra boya da yaptırıyordu. Yerler lamalı döşemelikle kaplanmıştı. Bir yandan da evin çevresi temizleniyordu.

Mühendis Ekrem Bey Mehmet'i arabasına alarak gitti, tam dört gün bir haber alınmadı. Emine'de, Halil Efendi de Mehmet'in karısı Döndü de başlarına bir kaza gelmiş olmasından korkuyorlardı.

Nihayet, bir gün, akşama doğru Mühendis yalnız döndü ve haber verdi:

Mehmet Sarıkızla Karakızı getiriyor. Ovaya kadar kamyonla getirdik. Hayvanlar biraz açılsınlar diye Mehmet onları yürütüyor. Yanlarında buzağıları da var. Ağır ağır geliyorlar.

Sarıkızla Karakız gayet iyi cins ve ağır vücutlu iki inekti. Yavruları artık dana sayılırdı. Onlar da güzel hayvanlardı. Halil Efendi hayvanları görür görmez:

— Bey, dedi, bunlar bizim memleketin hayvanları değil. Bunlar damızlık diye getirilen hayvanların yavruları. Bunlara çok iyi bakmak gerekir.

— Damızlık çiftliğinden aldık, dedi mühendis. Bakımları biraz güç. Ama döndü onlara bakabilir.

Ağır başlı hayvanlara Emine hemen birer dizi mavi boncuk aldırıp boyunlarına bağladı. Biri beyaz üzerine koyu sarı paftalı, öteki de yine beyaz üstüne parlak siyah paftalıydı.

Emine, ineklere hemen birer mavi boncuk bağladı.

Döndü o akşam iki hayvandan onar litre süt sağdı, kalanını buzağılara bıraktı. Köy bu kadar çok süt veren inek görmemişti. Her gün iki kilo olsun tereyağı çıkarılacak, bol ayran yapılacaktı. İnekler on beşer litre süt veriyorlardı.

Bu sütleri hemen kıymetlendirmek gerekiyordu. Döndü ile Mehmet yeni yapının altındaki odalarına yerleştiler. Döndü hiçbir işe bakmıyacaktı. Onun görevi iki hayvana ve buzağılarına bakmaktı.

Mehmet artık yarıcı değildi. Mühendisin aldırdığı tohumluk buğdayı ve arpayı tarlalara ekecek, yeni yapıdan yiyip içecekti.

İşçiler gitmeden önce dört dönümlük yeni evin bahçesi dümdüz edildi ve Kasımda dikilecek ağaçların yerleri hazırlandı. Sebze ekilecek yerler de ayrılmıştı. Mühendis bu arada Halil Efendinin fikrini alarak sütün iyi değerlendirilmesi çarelerini de aradı.

Şimdilik daha çok tereyağı çekilecek ve kasabaya gönderilecekti. Bu arada satışı çok olan peynir, çökelek ve kaymak da yapılıp satılacaktı. Köyün arabasına verilen bu süt mamulleri her sabah kasabaya gidecekti.

Ekrem Bey, geçim için bunları az görüyordu. Ekini biçilmiş olan bitişik tarlayı da aldı. Burasını Halil Efendi üzüm bağı yapacaktı.

Kavak çırpıları adam boyunu geçmişti. Bol sulanan bu fidanlar gözle görülecek gibi boylanıyor ve serpiliyorlardı. Şimdiden tarlanın çevresinde yeşil bir sınır belirmişti.

Ekrem Bey, yeni evin döşenmesini de istiyordu. Yukarıdaki üç oda paylaşıldı. Bu üç odada ovaya bakıyordu. Önlerinde boydan boya balkon vardı. Sofa dedikleri salon üzerleri halı örtülü yumuşak sedirlerle süslendi. Yerlere muşamba serilmiş, üzerlerine halılar, yol keçeleri konmuştu. Perdeler de sade ama zevkliydi.

Odaların, sofanın aydınlatılması da düşünülmüştü. Yemek de yenilecek kadar büyük olan mutfak, bir eczane kadar temizdi. Her şeyin bir yeri vardı. Banyo bir kasaba evinde bile bulunmayacak kadar zengin ve rahattı. Mühendis daima kendisinden sonrasını düşünüyordu.

Bir gün balkonda kahve getiren Emine'ye, Ekrem Bey:

— Emine, artık memnunsun değil mi? diye sordu.

— Hayır, dedi kız. Benim hiçbiri gözümde yok. Siz olmayınca cennete de gitsem bana yaramaz.

Mühendis bu iltifat karşısında başını eğdi:

— Emine, beni hakikaten seviyor musun?

— Mezarımda da seveceğim, dedi kız.

Ekrem Bey çok etkilendi. O akşam yemekte Halil Efendiye:

— Dayı, dedi. Ben, benden sonra rahat etmenizi isterdim. Ama Emine benim gidişimden çok kahırlanacak. Böyle olduğuna göre evlenelim diyorum.

Halil Efendi:

— Bey, dedi. İyi, hoş ama sen durmazsın köyde!

Mühendis:

— Doğru, dedi. Ben böyle bir köyde yaşıyacak insan değilim. Ben mühendisim. Kendi sanatımda çalışmak isterim. Ama bir ayağım köyde olur. Gelir sizleri görür, yine giderim. Emine bu şartlar altında benimle evlenmeye razı mı?

Onları dinleyen Emine:

— Razıyım, dedi. Hep beklerim.

— Peki Emine.

— İyi ama Nazan Hanım ne olacak?

— Benim için Nazan yoktur Emine. O amcamın kızıdır, hepsi bu.

Nazan, Emine için korkulu rüya idi. Her zaman onu düşünür, mühendisle kendi arasında hep onu görürdü.

Halil Efendi:

— Oğul, dedi. Perşembe akşamı çağırayım imamla Muhtarı nikâhınızı kıysın.

Mühendis:

— Önce Belediyede evlenmemiz gerekli, dedi. Sonra hocanın duasını da alırız.

Mühendis, Emine'yi yanına alarak ilk defa onunla kasabaya gitti. Önce parmaklarına göre birer nişan halkası yaptırdı. Sonra evlenme memurluğuna giderek nikâh muamelesi için gerekli işlemleri yaptırdılar. Kasabadan birçok yiyecek ve giysi alarak köye döndüler.

Mühendis evlenme kararını köye de bildirdi. Muhtar:

— Olacağı buydu Bey, dedi. Sen yararlı adamdın, senden kötülük gelmez.

İki öğretmen karı kocanın da bulunduğu küçük bir törenle nişanlandılar. Herkes bundan memnundu. Suzan Hanım kızın yüzüne bakarak:

— Böyle bir kısmet şehir kızlarına da düşmez Emine, dedi. Allah ayırmasın.

Hakikaten mühendis Ekrem Bey şehirlerde de en parlak bir kısmet sayılırdı. Hem güzel bir erkekti, hem parlak bir mesleği vardı, hem de zengindi.

Köyde de dedikodu oluyordu. Özellikle kız babaları kahvede:

— Gürcünün kızı yapacağını yaptı, diyorlardı. Eline böyle bir av geçer de kaçırır mı?

Çeşitli sözler ortaya atılıyordu:

— Mühendis de ondan hoşlanmış olmalı. Para döktü ortaya. Halil de hiç ses etmedi.

— Gürcünün Emine'yi bir iki isteyen olduydu ama çeyizi çimeni yoktu.

— Çeyiz çimeni ne idecek eloğlu? Köyde gücü kuvvetli yerinde, dayanıklı avrat gerek. Emine'yi alıp da tasvir gibi seyrine mi bakacak?

Hoca Tahsin Efendi uyanık ve Müslüman bir adamdı:

— Ardından konuşmak büyük günahtır, dedi. Gürcü İsmail'i de tanıdım. İyi adamdı. İyi adam olduğu için bakkallıkta parasını batırdı. Hiçbir kul çıkıp da bu yetim kızın hakkıdır, bu dul karısının hakkıdır diye vermediler, borçlarını. Dürdane Hanım aldı kızını geldi köye. Halil de hiç yüksünmedi. Beş altı yıl var ki Halile Emine bakar. Kızın da kısmeti varmış. Allah kötü insanların çaldıkları malı iyi bir insanın eliyle verdi onlara. Bunu böyle düşünmeli. Daha Emine lâfı yoktu ortada, Ekrem Bey camimizi tuğladan ördürdü, damını betondan etti. Muhtar odası yaptırdı, imam odası yaptırdı, kim zorladı ki!

— Eyiliğine eyi adam.

— Ya kötülüğü ne ki?

— Kötü diyen yok. İlle Halil'in oraya vardınız mı siz de görürsünüz. Halil evde avrat gibi ayağına tire çorap giyer, terlik takar ayağına.

— Olsa da biz de taksak. İlle de yün çorap giyeceğiz. İki günde topuğu, parmağı dışarı çıkar. Altı kösele gibi kir tutar. Adam bu yaştan sonra feraha çıktı. Kasabadaki lokantada yemek yer gibi yemek yiyor. Yediğini de biz bayramlarda yemeyiz. Hep şehir yemeği.

— Yeni evde soba ile ısınacaklarmış.

— He, öyle edeceklermiş. Mühendis adam, bizim kerpiç evlerdeki ocakların bir işe yaramadığını anlamış. Atarız ocaklara kütükleri, yüzümüz ısınır, sırtımız donar. Baca dumanla beraber ısıyı da alır gider. Ben de danıştım mühen-

dise. Bacalarda kapak olmalıymış. Ateş kor bağladı, duman kesildi mi kapağı çekeceksin, ısı içerde kalacak. Sofaya bir ocak yaptırmış. Emme bu odun yakıp keyif sürme için.

— Emine'nin başına devlet kuşu kondu desene.

— Kızın kısmeti. Gözü olanın gözü çıksın.

— Adam amma da para döktü ha.

— Dökmesine döktü ama şu kuyu yok mu? İşte o kuyu evden de, tarladan da yararlı köy için. Kuyunun suyunun azalacağı da yok. Bütün yaz eksileceğine arttı. Belki de kışın bilezikten çıkar dışarıya.

— Bahçeyi bozar korkarım.

— Ne korkacaksın. Sel akacak değil ya. Yanaşma Mehmet bir ark açar, verir bayırdan aşağıya suyu.

— Bu suyun içimi de bir eyi ki sorma.

— Evet, tatlı, yararlı bir su. Gayri sırıklı kuyunun başında sıra bekliyeceğine bakracını alan bahçeye varıyor.

— Ya ineklere ne demeli?

— İyiliğine iyi amma bakımı güç olur. Bunlar çobana gelmez. Yattığı yerde besliyeceksin. Ağzından ver otu, yemi, ardından al sütü.

— Mühendis, çok para vermiş olmalı.

— Halil evlenmenin lâfını etmezdi, nerden çıktı bu iş?

— Kim bilsin. Eh belki Halil Ağa da bir avrat bulur kendine.

— Malı yok adamın, netsin onu avrat.

— Mühendis olmadan geçiniyordu ya. Irgatlık eden avrat çok. Emine ayrıldığına göre bir evin bir karısı olacak.

Köyde bu dedikodular olurken Gürcü Emine'nin yatak odası da yeniden döşeniyor, nişanlı kız günde bir iki kez gizli gizli Allah'a şükrediyor ve elinden bu sevinci almamasını yalvarıyordu.

Halil Efendi kız babası sayılırdı. Nikâh muamelesi beklene dursun, bir gün o da mühendisle birlikte kasabaya inip bir takım lâcivert elbise, gömlek kundura aldı. Dönüşte akşam ezanı olmuştu. Kasabada çalışan işçiler, dükkân sahipleri köye dönüyorlardı.

Bu dönüş eğlenceli oluyordu. On beş, yirmi eşek, ya peşpeşe, ya ikisi üçü bir arada yürür ve arkalarında bir toz bulutu bırakırlardı. Arda kalıp da toz yutmak istemeyenler, eşeklerini dürtüşler, öne geçmek için yarışırlardı. Bu arada takılmalar, şakalaşmalar, bazen de çekişip kavga etmeler oluyordu.

Yaz günleri, çok erken kalkan dükkân sahipleri heybelerini eşeklerinin üzerine koyar, kahvenin önünde toplanıp hep birden yola çıkarlardı. Sabah gidişlerinde toz olmuyordu, gecenin nemi toprak yolu bir iyice ıslatıyordu.

Uzaktan, köyden bu eşeklerin gidişlerini seyretmek hoş oluyordu. Kasaba hemen tepenin ardındaydı. Kışın, kar bastırınca bu kasaba yolculuğu yine yapılırdı. Eşekler karda, uzaktan benek benek görünürlerdi.

Evlerinde, bulgur, tarhana, sucuk yapanlar, yayıktan yağ çeken, kümesinde yumurtası olanlar, ya da yazın bağlarından kestikleri üzümleri satmak isteyenler bunları da eşeklerine yüklerlerdi.

Ayrıca, köyün arabası vardı ama bunu her zaman yola koşmazlardı. Harman, ya da bağbozumu vakti kasabaya varıp gelirdi bu araba. Yükü olanlar muhtara haber verirlerdi. O da arabayı koştururdu. Köyün malıydı bu araba.

Mühendis Ekrem Bey, bir aralık tek atlı bir araba aldı. Bağdan üzüm, tarladan ürün, ot, saman, korudan odun taşımak için bu araba lâzımdı. Ama en çok sabahları çok erken kalkıp, tereyağı, peynir, çökelek gibi şeyleri kabaya götüren Mehmet dönüşte eve gerekli olanları, baş başa sebze ile kasaba ekmeğini alıp geliyordu. Bu araba kasabada

okuyan ortaokul çocuklarını da götürüp getirecek ve kendi masrafını çıkartacaktı.

Ekrem Bey bu son günlerde epeyce durgundu. Hemen hiç konuşmuyordu. Sanki evlenecek kendisi değildi. Daha çok işlerle meşgul oluyor, kışlık odun getirilmesinde, yeni eve yerleşmede titizlik gösteriyordu.

Emine içli, sakin ve sessizdi. Yalnız kendisine seslendiği zaman mühendise koşuyor, istediklerini hemen yapıyordu. Yemekte en çok evin gelirinden ve yapılacak işlerden konuşuluyordu.

Evin yakınlarına gül fidanları dikilmişti. Bunlar saksılarıyla şehirden alınmış ve toprağa gömülmüşlerdi. Bahçeyi süsleyen daha başka çiçekler de vardı.

Emine sabah kahvaltısı işi bittikten sonra mühendisin kahvesini pişiriyor ve depoya takılan baskılı suyun hortumu ile bahçeyi ve çiçekleri suluyordu. Bu eğlenceli bir işti.

O sonbaharda, çorak, renksiz, ağaçsız, yeşilliksiz olan Kuzuluk köyünün bu Emine adına yapılan evle onun geniş bahçesi ve çevresi uzaktan seçilecek kadar canlı ve yeşillikliydi.

Köye hiç uğramayan kuşlar artık havuzun suyuna ve yeşilliklere geliyorlardı. Halil Efendi de sık sık:

— Bey, diyordu. Kurt kuş sana duacı. Ölmüşlerinin canına değsin.

Anasız, babasız Emine hayatından memnun görünüyordu. Köye konuk olarak gelen mühendis Ekrem Beyle evlenmişti.

Bu garip adam kimdi? Köye ne diye gelmişti? Bir suçu mu vardı ki İstanbul'dan kaçmıştı? Koskoca ve zengin bir mühendis elli evlik, çorak bir köyde neden oturuyordu?

Köyde bu soruyu çoğu kez birbirlerine soruyorlardı. Hatta nikâh sırasında muhtar Nail Efendi de kuşkusunu gider-

mek için mühendisten nüfus kağıdını istemiş, bunu bir iyi gözden geçirmiş, köy kütüğüne de işlemişti.

Babası Cezmi, Annesi Şükran, doğum yeri İstanbul. Askerliğini subay olarak Ankara'da yapmıştı. Kayıtlardan anasının babasının yıllarca önce ölmüş oldukları anlaşıyordu. Evlenmeye engel olan bir durumu yoktu. İstanbul'da, Fatih'te oturmuşlardı.

Askıya asılan evlenme kâğıdına karşı çıkan olmamış ve köye yollanmıştı. Muhtar kütüğe geçirdikten sonra kasabadaki nikâh dairesine yolladı gelen kâğıdı. Nikâhta kendisi ve öğretmen Cemil Bey şahit olarak bulundu.

Hep birden, köye döndüler. Halil Efendinin isteği üzerine Hoca Tahsin Efendi de çağırıldı. Yeni evin sofrasında hoca nikâhı kıydı ve duasını yaptı.

Döndü, kadınlara ve erkeklere şerbet dağıttı. Düğün yapılmadıysa da bütün köye yemek verildi. Her şey yolu yordamı ile oldu.

Sonra, hemen hemen hiç değişmeyen bir hayat başladı. Değişiklik yalnız Emine ile Ekrem Beyin karı koca olmalarından ibaretti. Her ikisi de birbirlerinden memnundular.

Kocasının bir gün kalkıp gideceği kuşkusu Emine'yi rahatsız ediyordu ama Ekrem Bey, şimdilik gideceğinden söz etmiyordu.

Güzel havalarda Ekrem Bey Emine'yi alarak ovaya kadar iniyor, ya da kasabaya gidiyordu.

Zaman zaman Ekrem Bey, Emine'ye araba kullanmasını öğretiyordu. Güzel havalarda birkaç saat bunu yapıyorlardı. Sonra Emine arabayı yıkamakta kocasına yardım da ediyordu.

Yavaş yavaş havalar soğudu ve mühendis yeniden okumaya ve bazı şeyler yazmaya başladı. Emine onu rahatsız etmemek için yanına girdiği zaman ayaklarının ucuna basarak yürüyordu.

Mühendis okuyup yazmaktan yorulduğu zaman onu çağırıyor, yanına oturtuyor, saçlarını avuç avuç karıştırarak:

— Gürcüm benim, Eminem benim, diyordu.

Emine ne yapsın da onu memnun etsindi. Bunu hep düşünür, bir şey bulamaz, iki eliyle bir elini tutar, üstüne kapanır ve öperdi kocasının elini.

Halil Efendi için, bu son zamanlarındaki rahat kolay bulunur ve umulur bir şey değildi. Evlenirken kırmış, sarmış, bir başlık parası toplayıp evlenmişti ama karı koca hem ömürleri süresince evlât hasreti, hem de yokluk çektirmişlerdi. Halil Efendi o günlere kadar ertesi gün nereden yiyecek bulacağını, kışı nasıl geçireceğini hep düşünmüştü.

Yarıcı ile ortaklaşa ektirdiği tarla bile Emine'nin annesi Dürdane tarafından alınmıştı. Kadın bunun için iki beşibirliğini vermişti ağabeysine.

Adam şimdi rahata düştükçe eskileri ve kendisiyle birlikte sıkıntı çekenleri düşünüyor, onların da bugünleri görmeyişlerine yanıyordu.

Artık bir çapadan, bir tırmıktan farksız olan ve toprak içinden çıkmayan ve geceleri sızım sızım sızlayan elleri soyulmuş, bayağı düzelmişti. Öyle her yıkayışta elinden sabunlu su ile karışık çamur akmıyordu. Ellerinin çatlaklarına işleyen toprak artık temizlenmişti. Bu parmaklar tütün sararken sigara kâğıdını bile yırtardı. Ama şimdi o kalıp sigarası içiyordu.

Onu lâcivert elbisesi, her zaman temiz duran beyaz gömleği ve parlak ayakkabıları ile görenler bıyık altından gülüyorlardı ama bu eğlenmeden ziyade hasetten ileri geliyordu.

Mühendis gelmeden önce Halil Efendi komşunun verdiği yayık artığı ayranı sevinçle içerdi. Bu yağsız ve kaymak-

sız, duru sudan farksız olan mavimsi suyu ayran niyetine içerdi.

Komşuların kozlarını toplar, elleri bileklerine kadar ceviz kabuklarıyla lekelenirdi. Bu lekeler günlerce çıkmazdı. Hizmetine karşılık kendisine verilen cevizleri taş havanda döver, yufka ekmeğinin içine sarar, karısı ile birlikte yerdi. Öyle yoksulluk çekmişti ki, şimdi hatırladıkça ağlayası geliyordu.

Hatırını saydıkları için değil, evini ve eşyasını, yiyip içtiğini merak ettikleri için gelenleri ince tire çorapların üstüne giydiği yeni terliklerle çıkıyor, isteklerine göre kahve veya ayran ikram ediyordu. Bu ayran yağlı ve kaymaklı sütten yapılıyordu. Misafir:

— Bir eyi soğumuş, derdi, vir bir daha vir.

Döndü, dondurdu cam bardağı. Cam bardak, içinde yoğurt varmış gibi beyaza boyanırdı. Bunu görenler, bilenler, kahvede takılırlardı:

— Ağa, biyol ayran içmeye gelecem, bilmiş ol!

"Buyur" derdi Halil Efendi. "İçeceğin ayran olsun."

Kış geldi çattı. Sofadaki soba gürül gürül yanıyor, evin her bir yanını ısıtıyordu. Artık evin içinde, kış geldi diye, pamuklu hırkalar, elde örme fanilâlar giyilmiyordu.

Doğru dürüst ısınmayan kahveye pek giden olmazdı kışın. Çocuklar düşe kalka okula gidiyorlardı. Orası sıcaktı. İki sınıfta da soba yanıyordu. Köylü yazdan getirirdi okulun odununu. Evlerde ocak yanmazsa soğuk insanın yüzüne ıslak bir bez gibi çarpardı.

Hareketsiz, durgun geçen kış Kuzuluk köyü için de altı aylık bir sıkıntı, bir eziyetti. Malı olan da, olmayan da sıkılırdı.

Ekim ayının sonunda evlenmişlerdi. Şubat başlarında, durgun bir havada Ekrem Bey Emine'yi kasabada götürdü.

Orada dispanser vardı. Emine muayene oldu. O akşam Halil Efendiye müjdelendi:

"Emine gebe idi."

On sekize yeni basmıştı Emine. Şehirlilere göre daha çocuk sayılırdı. Ama köylerde, bu yaşta iki çocuklu olan yeni gelinler vardı. Emine sevdiği adamdan bir çocuğu dünyaya geleceği için mutlu ve sevinçliydi. Ama Ekrem Bey fazla bir sevinç gösterememişti.

Kız buna biraz üzüldü, odalarında sordu:

— Ekrem Bey, baba olmak istemez miydin?

— Neye sordun bunu Emine?

— Sevinmedin de.

— Sevinmediğimi nereden bildin?

— Bana öyle geldi.

— Dinle beni Emine. Sen daha çok gençsin. Kendi hayatını rahat rahat yaşamadan kucağına bir çocuk alacaksın. Sonra çocuk bakımı böyle köylük yerlerde güçtür. Evin içinde bir büyük yok. Rahatın kaçacak, uykusuz kalacaksın.

— Ziyanı yok Ekrem Bey.

Ekrem Bey acaba sadece çocuğun vereceği rahatsızlıklar için mi baba olmaktan memnun değildi? Acaba kendisini köye bağlayan bu ikinci bağdan kuşkulanmasına başka sebepler yok muydu?

Emine zeki ve yetenekli bir kızdı. Bir iki ay içinde araba kullanmasını da öğrenmişti. Fakat dispanserdeki hekim:

— Araba kullanmanız sakıncalıdır, demişti. Bunu sonraya bırakınız.

Köydeki masrafı, beğendiği kızın, kendisini seven kızın rahatı için yapmıştı. Ekrem Bey bir gün çekilip gidecekti. Hiçbir zaman köye yerleşip kalmak aklına gelmemişti.

Emine heyecanlı ve hevesliydi:

— Kız mı isterdin oğlan mı?

— Ben hayırlısını isterim Emine. Kız ve oğlan olmasının önemi yok.

— Oğlan olursa adını ne koyacağız?

— Cahit koyarız.

— Kimdi bu Cahit?

— Benim büyük babam.

— Kız olursa?...

— O zaman da Nazlı koyalım.

— Güzel isim, senin ailende Nazlı var mı?

— Hayır, ama ben bu ismi severim.

Halil Efendi kundağı ile eline verilecek bir çocuğun yaz aylarında dünyaya geleceğinden çok sevinçliydi. Havadis Döndü'nün gevezeliği ile bütün köye yayıldı. Çocuksuz bir kadın olan öğretmen Suzan Hanım:

— Desene bize bir öğrenci daha geliyor, diye takılıyordu.

Halil Efendi, kasımda, Ekrem Beyin sonradan aldığı iki dönüm kadar tarlayı kirizme yaptırmış ve en iyi cinsten üzüm çubukları diktirmişti. Çimlenmiş olan bu çubukların iki yıl içinde iyi ürün vereceği sanılıyordu. Bu bağın da çevresi sınırlandırılmıştı.

Karakızla Sarıkız gebeydiler. İki buzağı artık yaşına yaklaşıyor ve çok güzel birer dana oluyorlardı. İkisi de dişiydi, mühendis:

— İneklerin yeri yeteri kadar geniş, dedi. Bunları da alakoyalım. Böyle cins hayvan kolay ele geçmez. Yeni yavruların ne olacağını sonra düşünürsün Halil Dayı.

Halil Efendi:

— Köyde süt işi ağır gidiyor, dedi. Koca inekler bilemedin beş, altı kilo süt veriyorlar. Bu da hayvanın boğazını çıkarmıyor, nerede ki kâr getirecek. Hayvan işi bizim köyde tembel işi. Ver çobana, sav başından. Akşamdan akşama önlerine bir kucak ot atarlar, biraz kepek kararlar, hepsi bu. Aslında kasabada tereyağı çok para getiriyor. Kapalı yerde hayvan bakımı emek ister ama çok kârlıdır. Ver ki alasın.

Halil Efendi çok çalışmış, çok bitirmişti kendisini. Ama şu bir yıl içinde, yemiş, içmiş, giyinip kuşanmış, bol su ve temizlik görmüş, doyasıya uyumuştu. Kendisini güçlü duyduğu için:

— Oğul, dedi. Memet bağdan, hayvandan çokluk anlamaz. Döndü de rençber karıdır. Ben bu hayvanlara bakmak isterim, emeklerin boşa gitmesin.

Mühendis:

— Sen daha dinç adamsın dayı, dedi. İşlere baksan sağlığın için daha iyi olur.

Boş durmaktan, hazır yemekten utanan Halil Efendi, hayvanlara ve bağa, bahçeye bakımı üzerine aldı. Köyde kadınlar da erkekler de erken yaşlanıyor ve ölüyorlardı. Yakıcı güneş, hayatın ağırlığı, yeteri kadar gıda alamama ve dinlenememe insanları kırsal bölgelerde yıpratıyordu.

Halil Efendi de bu ağır çalışma devresini geçirmişti. Ama bir yıllık rahat ona bir zindelik vermişti. Çalıştığı için daha iyi acıkıyor, varlığa bir katkıda bulunduğu için, içinde de bir rahatlık duyuyordu.

*
* *

Buraya kadar sizlere Annemin hikâyesini anlattım. Bundan sonrasına benim hayatım da karışıyor. Ben altı yaşımda okula başladım. Başladığım zaman da annemden alfa-

beyi öğrenmiştim. Az, çok okur ve alfabede gördüklerimi yazardım.

Okula yeni iki öğretmen atanmıştı. Eskileri emekliye ayrılmış ve köyden kendi memleketlerine gitmişlerdi. Yeni öğretmenler daha köyü tanımıyorlardı. Sınıfa ilk girdiğimiz gün Kadri öğretmen çocukların yüzlerine bir bir bakdıktan sonra bana işaret etti:

— Sen gel, buraya, dedi.

Yanına kadar gittim. Bana biraz da yakından bakıp:

— Senin adın ne? dedi.

— Cahit.

— Sen bu köyde doğmadın mı?

— Bu köyde doğdum.

— Bak okula yazılanların arasında altı tane Mehmet, on tane Ali, sekiz tane Hasan, dört tane de Hüseyin var. Sana kim koydu bu adı?

— Babam koymuş efendim.

— Babanın adı ne?

— Ekrem

— Baban rençber mi?

— Hayır

Ya ne iş yapar?

— Babam mühendismiş.

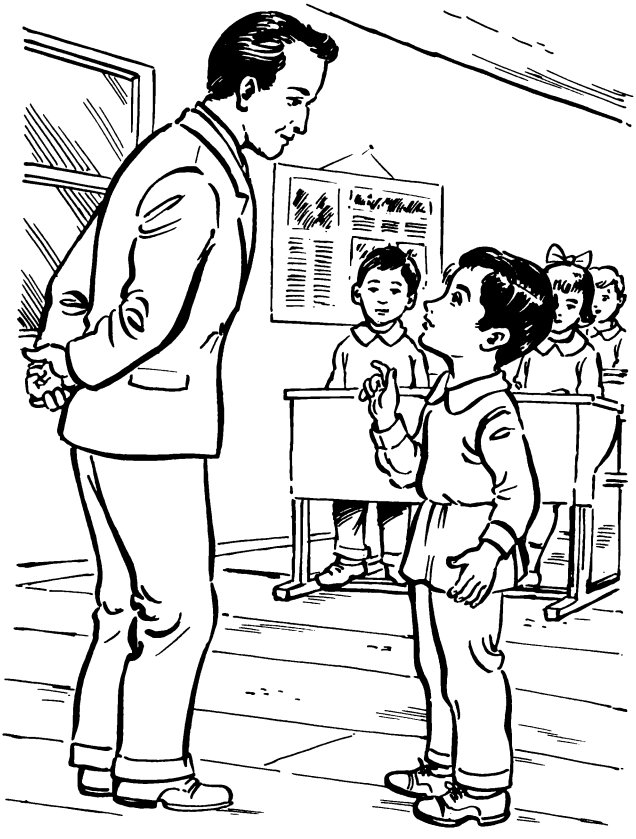
— Mühendis mi? Köyde ne yapıyor?

— Babam köyde değil. Ben doğmadan gitmiş köyden.

— Nereye gitmiş?

— İstanbul'a gitmiş.

— Bir iş mi yapacakmış?

Öğretmen, çocukların adını sordu.

— Hayır. Davası varmış. Onun için gitmiş. Bir daha gelmemiş.

— Neden?

— Cemil öğretmenle karısı Suzan öğretmen emekli olup İstanbul'a gidince babamı aramışlar. Sonradan bir mektup

yazmışlar. Babam İstanbul'da az bir zaman kalmış. Onu bir hekim İngiltere'ye götürmüş.

Öğretmen yüzüme kuşku ile bakıyordu.

— Hayır, dedim. Babam ölmemiştir. Ölseydi annem beklemezdi.

— Peki oğlum, söyle bakalım, annen bu köyden mi?

— Evet efendim. Burada Suzan Öğretmen vardı, annem onun zamanında ilkokul diploması almış. Sonradan da babamın bıraktığı kitapları hep okurdu.

— Çok iyi. Baban nasıl olmuş da bu köyde evlenmiş?

— Bilmiyorum. Ama babam bu köyde iki yıl durmuş.

— Annenin adı ne?

— Emine, ona Gürcü kızı derler.

— Gürcü ne demek?

— Gürcü bir milletmiş. Bunların bir bölümü Müslümanmış. Dedem de bu Müslümanlardanmış. Kasabada bir bakkal dükkânı açmış. O ölünce annem, annesiyle bu köye, dayımızın yanına gelmiş.

— Dayın sağ mı?

— Evet, ona Halil Efendi derler.

— Hani şu kiremitli evin sahibi mi?

— Evet, biz orada oturuyoruz. Ama dedem çok yaşlıdır.

— Peki, şimdi başka bir arkadaşını tanıyalım.

Öğretmen bir bir çocukları kaldırarak onlarla konuşuyordu.

Bunların çocuğun babası ya köydeydi, ya da kasabada çalışıyordu.

Ben birkaç defa anneme babamı sorduğum zaman bana hep geleceğini söyledi. Ben üç, dört yaşıma gelince köyden annemle evlenmeye kalkanlar olmuş, araya muhtarı koymuşlardı. Fakat annem:

— Ben evliyim, demiş.

Muhtarla şöyle çekiştiğini unutmadım:

— Emine bacım, evliyim diyorsun ama bak adam köyden kaçıp gitti. Bu İstanbullu'lardan köylü kadınlara koca olmaz. Yapamazlar bu köyde.

— Bana bak Nail Efendi, Ekrem Bey dürüst bir insandı. Onu İstanbul'dan avukat çağırdı. Kalktı, acele ile gitti. Orada ne olduğunu bilmiyoruz.

— Emine Hanım, belki ölmüştür.

— Hayır Nail Efendi. Ölmüş olsaydı ben dört beş yıldır gidip para aldığım banka bana para vermezdi.

— Belki oraya senin adına para yatırmıştır Ekrem Bey!

— Hayır, ben sorup araştırdım. Bankanın İstanbul'daki şubesi her ay benim için para yolluyormuş.

— Eyi, hoş ama belki de içi temiz adam olduğu için para yolluyor. Kendisi bir başka kadınla evlenmiş olamaz mı?

— Ekrem Bey dürüst bir insandır. Ölmüş olsaydı, yeniden evlenmiş olsaydı köyden sorarlardı. Ben İstanbul'a, nüfus idaresine yazdım. Gelen cevapta pasaport çıkartmak için nüfus sureti alındığı ve kütükte başka bir kayıt olmadığı cevabını aldım.

— Ya neden gelmez bu Ekrem Bey?

— Bunun sebebini bir Allah bilir, bir de kendisi. Ben burada onun nikâhlısıyım. Bir de oğlumuz var. İkide bir bana evlenmek isteyenlerin taleplerini getirme. Ben evli bir kadınım. Kocam ölse de evlenmiyeceğim.

Muhtar artık böyle işler için gelmez olmuştu. Yalnız Kuzuluklu kadınlar sık sık anneme geliyor, boşuna beklediğini söylüyorlardı. Ama annemin rahatı yerindeydi. Hem bağdan, bahçeden, ineklerden yeterinden fazla para geliyor, hem de her ay bankadan para alıyordu.

O, on sekiz yaşındayken ben dünyaya gelmiştim. Ben altı yaşıma geldiğim zaman o daha yirmi dört yaşındaydı. Yüzü güzel ve körpe olduğu için onu benim ablam sanırlardı. Okulda bana çocuklar "Gürcünün oğlu" derlerdi. Zaten annemin adına da bu gürcü sözünü eklerlerdi. "Gürcünün Emine. Gürcünün kızı" gibi.

Yalnız değil Kuzuluk'ta, yakın köylerde, hatta kasabada benzeri olmayan evimiz için "Mühendisin bahçesi" derlerdi. Ovadan doğru köy yönüne bakınca kırmızı damlı bir evle yeşil ağaçlar görülür. Köy hâlâ çıplaktır, ağaçsızdır. Kimse de bir ağaç dikmek, yetiştirmek istemez. Köyde yanıp tutuşur, ellerini başlarının üstüne koyarak güneşin ısısından sakınırlar da yine köyü serinletecek, gölge edecek ağaç dikmezler.

İhtiyar dedem durmadan kavak çırpılarını, çağında toprağa gömer, köklenince kahvede:

— Kasımda evlerinizin önüne dikesiniz diye kavak fidanları yetiştirdim. Bu yıl da tembellik etmeyin, deyince köylüler:

— Bu köyde ağaç bitmez, su yoktur, derler.

— Mühendis nasıl eştirdi kuyuyu, birlik olup bir kuyu da biz eştirelim.

— Köyün parası yok, millet acından kırılıyor. Sen mühendisin malına konmuşun, hâlden anlamıyorsun.

Annemin dayısını, böyle söyleye söyleye gücendirmişlerdi. Artık kahveye çıkmaz olmuştu ihtiyar adam. Ama bahçede yalnız kalmıyordu. Yakın komşular, kadın, erkek demez gelirlerdi. Eğer bahçenin, bağın sınırları duvarlarla, duvarın üstü de telle çevrili olmasaydı köyün hayvanları bir yeşillik bırakmazlardı. Hayvanlar insanlardan çok yeşilliğin hasretini çekiyorlardı.

Sabahleyin gözlerimi açtığım zaman kuş sesleri duyu-

yordum. Ağaçların hepsi yaprak dökmüyordu. Dökse de bahçenin bazı yerlerinde kışın yenen sebzeler vardı. Kışın kar köyü bastırıp köylüleri sindirdiği zaman bile Ekrem Bey'in bahçesinde hareketli bir hayat ve neşe vardı.

Emine annem evin arkasına doğru, alt katın ahırını büyütmüştü. Orada süt veren altı inekle danaları bulunuyordu. Bu cins ineklerin sütü bol bol yağ veriyor, peynir yapılıyor, her isteyen komşuya bakraçlarla ayran veriliyordu.

Köyde fakirler vardı. Bunlar bu yağı alınmış ayrana biraz tuz atar, dürme yufka ekmekleriyle yerlerdi.

Döndü ile kocası bizde kalıyorlardı. Ama Halil dayı'mızın evinde bizim işlerimizde çalışan bir karı koca ile de ihtiyar babaları vardı. Bunların bir kış, kardan damları çökmüş, Halil Dayı'mız onları boş duran evine almıştı.

Her sabah, erken saatte, yayıktan yağ çekilip hazırlanınca Mehmet arabayı koşup yanına kasabada çalışan birkaç kişiyi daha alıyor, kasabaya gidiyordu. Çoğu zaman çocuklar da arabaya binerlerdi.

Araba, yağ, peynir ve sebze, meyva da götürüyor, dönüşte eve gerekli olan yiyecekleri ve dayımızın kalıp sigarasını alıyordu.

Dayım altmış yaşına yaklaşmıştı. Bu yaştaki köylülerin çoğu artık evinden çıkamaz oluyorlardı. Ama Dayım kendisine iyi bakıyordu. Hem yaptığı iş öyle çok ağır değildi.

Her yıl kazanılan para yenmediği ve annem, ayrıca bankadan para aldığı için, köyde bahçeye yakın olan tarlaları satıldıkça almıştı. Artık altmış dönüm kadar bir toprağımız vardı. İnekler için ayrıca ot ve yiyecek yetiştiriliyordu. Annem senede bir iki defa kasabadaki veterineri çağırtıyor, ona inekleri muayene ettiriyordu.

Bu adam bu cins ineklerin sağlıklı olmaları için çok çalışıyordu. Tabiî giderken de hediyelerini alıyordu.

Ben, dünyaya gelmeden önce olup bitenleri annemden, dayımdan ve Döndü'den, biraz da konuşmalar sırasında komşulardan duymuş, öğrenmiştim.

Elinin açıklığı ve yardımı sevmesi yüzünden köyde annemin hatırı sayılıyor, başı sıkılan ona başvuruyor, hâlini anlatıyordu.

Annem, kendisine uzanan eli boş çevirmezdi.

Bir gün Hoca Tahsin Efendi annemden yardım istemeye gelmiş ve:

— Emine Hanım, önümüz Ramazan, komşu köyler elektrik almışlar. Yirmi beş haneli köyler donanmış biz bir camimizi elektrikle aydınlatamıyoruz. Köylüye söyledim, kimse yanaşmıyor.

Emine annem biraz kaşlarını çatarak:

— Yaptığımız hangi iyiliği bildiler, dedi. Ben gayret ederim, yaptırırım, yinede yaranmam.

— Allah gönlüne göre versin, dedi. Öğretmen bu işle uğraşıyor. Ovadan köye kadar potrel direkler dikilecekmiş. Bu parayı olsun istiyor belediye. Okula, camiye elektrik alalım, belki sen de buraya istersin.

Annem:

— Ekrem Bey'in olacağı sıra imiş, dedi. Öğretmene söyle. Ovadan köye kadar olan masrafı ben üstüme alırım.

— Bu da bize yeter, dedi Hoca. Kasabaya varıp kaymakam beyle görüşmek gerek. Muhtarı da alıp varalım.

Annem sonradan bu işe çok heveslendi. Okula yazıldığım o kasım ayında bir iki defa kasabaya gidip gelindi. Para yattı. Güzel havalarda potrelleri diktiler. Teller evimizin önünden geçerken annem eve elektrik döşetti. Her şey hazırlandı. Bizden sonra cami, ondan sonra da okul vardı.

Karlar bastırmadan önce okula, camiye ve bizim eve ce-

reyan verdiler. Artık evin içi şıkır şıkır ışık içindeydi. Annem şehirden bir de telefon ısmarladı. Kuyunun suyu, yazın buz gibi, kışın ise ılıktı. Çocuklar donan ellerini bu suya tutarak biraz ısıtıyorlardı.

Annem işle güçle uğraşıyor ve rahat görünüyordu. Ama ben onunla aynı odada yatıyordum. Gece kalkar, ışık yakar, ya eline bir iş alırdı. Uykusu kaçıyordu. İçini çekiyordu. Ağır düşünceler içinde olduğu belliydi, okuduklarının arasında bir de kâğıt parçası vardı. Ben bunu bir gece yere düşmüş buldum. Sonradan anneme ne olduğunu sordum:

— Telgraf, dedi.

— Ne yazılı bu telgrafta?

— Babanı İstanbul'a çağırıyorlar.

— Okusana bana.

Annem okudu. Bu telgrafta "En kısa zamanda gelmezseniz davayı kaybedeceksiniz", yazısı varmış.

Kim dava ediyordu? Aklım erdikçe sormaya başladım:

— Anne, bu telgrafı kim çekmiş?

— Avukat Âdil Bey.

— Avukat olduğunu ne biliyorsun?

— Telgrafta Âdil ismi vardı. Babana sordum, avukatı olduğunu söyledi.

— Ne davası varmış?

— Amcasının kızı ile nişanlıymış. Bu kız ahlâksızmış. Baban onu bırakıp İstanbul'dan uzaklaşmış.

— Ne diye dava ediyor anne?

— Her hâlde para kopartmak istiyor.

Annem çoktan ezberlemiş olduğu telgraftaki yazılardan daha başka manalar çıkartmak istiyordu. Bu telgrafın gelişini şöyle anlattı.

— Ben sana hamile idim. Doğum yakındı. Kasabadan muhtara yollamışlar telgrafı. Akşam karanlığında bize getirdi. Babanın çok canı sıkıldı. Dayım:

— Hayrola oğlum, nenin nesi bu? dedi.

Baban kâğıdı buruşturup yere attı, sonra:

— Telgraf, dedi. Her hâlde Nazan dava açmış. Nişanlı kaldığımız kadar benden para kopartmaktan başka bir şey yapmadı. Benim elimin açıklığından faydalandı. Para için bir şey demem. Ama benden alır, başkalarıyla gezer, beni aptal yerine koyardı. Bu yılan kadına artık yedirecek param yok.

İşte böyle demişti baban. Sonra hemen ertesi sabah araba ile yola çıktı. Otomobili bırakmıştı. Çünkü onu geri getirecek kimse yoktu. Bana da araba kullanmak için müsade etmiyorlardı. Baban bana: "Emine," dedi. "Kendini üzme, yakında anne olacaksın. Ben mümkün olduğu kadar çabuk dönmeye çalışırım. Üçüncü sabah karanlığı gitti. Bundan sonra en küçük bir haber alamadık. İki yıl sonra nüfus idaresine yazdım. Gelen cevapta pasaport çıkarttığı yazılıydı. Demek Avrupa'ya gitmişti. Bunun sebebi nedir, neden gidiyor? Niçin iki satır bir şey yazmadı? Ben bu kuşkular içinde kıvrandım bugüne kadar. Bana bankaya uğramamı ve her ay para almamı söylemişti. Sen dünyaya geldikten sonra. Birikmiş olan paraları aldım. Onun ölmüş olabileceğini düşündüm. Banka müdürü bana:

— Böyle düşünmeyiniz, dedi. Eğer ölmüş olsa İstanbul'daki banka bize, size ödenmek üzere para göndermez. Bir defa size gelen para için direktif almışlar, ölüm gibi bir durum olsa artık para gönderemezlerdi. Ben bunun üzerine İstanbul'daki bankaya sormalarını istedim. Ertesi ay gittiğimde müdür bana:

— Emine Hanım, dedi. Ekrem Bey hasta imiş. İngiltere'de tedaviye gidiyormuş. Bankadaki parasından her ay

buradaki şubeye, size ödenmek üzere, iki bin beş yüz lira gönderilmesi hakkında talimat vermiş. Kendisinin ne olduğundan bankanın da haberi yok.

Bunun üzerine nüfus idaresine yazdım. Pasaport için müracaat edildiğinden, ölüm gibi bir hâl olsaydı nüfus kütüğüne haber geleceğinden söz ettiler. Evvelki öğretmenler de gittiler, onlardan da aynı haberi aldım.

Annem gözlerine dolan yaşları siliyor ve:

— Bekliyorum oğlum, diyordu. Ölümü konduramıyorum babana.

Bir gün anneme:

— Babam sakın başka bir hanımla evlenmiş olmasın? dedim.

Annem başını salladı:

— Ben bunu zannetmiyorum, dedi. Türkiye'de bir erkek ancak bir kadın alır, ondan ayrılmadıkça başkasıyla evlenmez. Baban köyde evlendi ama medeni nikâhla evlendi. Kütüğe ve nüfus idaresine yazıldı. Bekle demişti bana. Bekliyorum işte. Bu yedinci yıl ki bekliyorum.

Babamın küçük bir resmi vardı annemde. Bu, salonda, aynanın kenarına sokulu dururdu. Sık sık bu resmi alır ve bakardım.

O nisan ayının sonunda okul kapanırken ikinci sınıfa geçtim. Okulda arkadaşlarımla pek geçinemiyordum. Çünkü benim annem zengindi ve Gürcü idi. Çocuklar bana pek sokulmazlardı. Beni yabancı bulup dövmeye de cesaretleri yoktu. Annemden korkarlardı. Ben daha çok dayıma arkadaşlık ediyordum. Cuma günleri camiye giderken elimden tutardı. Haftada bir iki defa da kahveye gidiyorduk. Ben Kuzuluk köyünün çocukları gibi yuvarlak yüzlü, kırmızı yanaklı, tombalak elli değildim. Saçlarım da onlarınkinden daha yumuşaktı. Yüzümün inceliği ve biraz renksizliği, ba-

kışlarımdaki değişiklik yüzünden hemen ayrılabiliyordum. Öğretmen de beni değişik bulmuş, onun için kimin nesi olduğunu sormuştu. Köyde doğmuştum ama bu Kadri öğretmen beni derse kaldıracağı sırada:

— Kalk bakalım hemşerim, derdi.

Bundan anlıyordum ki o da İstanbul'da doğmuş. Benim bir babam'da İstanbul'lu olduğu için bana "Hemşerim" diyordu.

Öğretmen her çocuğa bir kavak fidanı göstermişti. Çocuklar gerektiği zaman bu kavaklara su verirlerdi. Koşuşurken bu fidanlara tutunmak, onları sarsmak yasaktı. Dört yıl içinde bedenleri bacak kalınlığında olmuştu.

Benim yedi yaşımı bitirmediğim ve ikinci sınıfa geçtiğim yılın temmuz başlarında, bir gün Muhtar Nail Efendi annemle görüşmek üzere bahçeye geldi. İçeriye, sofaya aldık. Soğuk ayranını içtikten sonra:

— Emine Hanım, dedi. Kasabaya, kaymakam beye bir mektup gelmiş. O da bana havale etmiş. Sizden ötürü soruşturma yapmak istemişler.

Annem biraz şaşırmıştı. Dayımız da oradaydı.

— Hayrola muhtar, dedi. Soruşturma suçlular için yapılır.

Yok, dedi muhtar. Suçlu işi değil bu. Kaymakam bey gelen bir yazı için şöyle diyor. Emine Hanım bir okusun.

Annem birbirine iliştirilmiş iki kâğıdı aldı. Kaymakam Bey birinci kağıtta şöyle yazmıştı:

— Adresi yukarıda yazılı olan İstanbul'da Avukat Âdil Gören Bey'den aldığımız bir yazıda Kuzuluk köyünde Dayısı Halil Efendi'nin yanında oturmakta olan İsmail kızı Emine Başar'ın sağlık ve medeni durumu hakkında bilgi isteniyor. İstenilen bilginin verilmesi için gerekli incelemenin yapılmasını rica ederim.

İkinci kâğıt avukat Âdil Bey'in yazdığı mektubun bir kopyası vardı. Annem biraz düşündükten sonra:

— Nail Efendi, dedi. Ne gerekiyorsa yapınız?

Nail Efendi:

— Size bildirmeden cevap yazmadım, dedi.

— Bana danışacağınız bir şey yok.

— Bu iş nenin nesidir, anlamadım da?

— Bana kalırsa bu avukat Âdil Bey, Ekrem Bey'e mektup yazıp acele İstanbul'a çağıran kimsedir.

— Bu ne iştir dersiniz?

Annem avukatın adresini bir iki kere okudu ve ezberledikten sonra:

— Ben de bir şey anlamadım, dedi. Bildiğiniz gibi cevap veriniz.

Muhtar çıkıp gittikten sonra annem:

— Dayı, dedi. Avukat buranın adresini biliyor. Yıllar geçti aradan. Acaba ne diye kaymakamlık yolu ile bizi soruyor?

— Ne bileyim kızım? dedi, Halil Dayı.

— Ekrem Bey sağ olsaydı kendisi yazardı.

Annemin gözleri dolmuş, sonra iyice ağlamaya başlamıştı. Dayım:

— Bunca yıl bekledin, böyle ölümü kondurmadın. Şimdi ne diye ağlarsın? Dur bakalım ardı ne çıkacak, dedi.

Annem:

— Ben bu Âdil Bey'e bir mektup yazacağım, dedi. Bana ait bir işse başkalarını ne diye karıştırıyor?

Annem hemen o gün bir mektup yazdı. Sabah olur olmaz Mehmet mektubu kasabaya götürüp postaya attı. Bundan sonra sıkıntılı bir bekleyiş başladı.

Annemin tahsili azdı ama konuşmasını bilen, uyanık ve akıllı bir hanımdı. Babamla evlendikten sonra da uyanmış, eli değdikçe okumuş ve bilgisini arttırmıştı.

Aradan bir hafta geçti. Mehmet her gidişte kasabadaki postahaneye, Kuzuluk köyüne mektup olup olmadığını soruyordu. Nihayet bu beklenen mektup geldi. Annem hemen mektubu açıp, telâşla okudu. Avukat Âdil Bey şöyle yazıyordu:

Emine Hanım, basit bir köylü hanımdan bir mektup alacağımı sanmıştım. Mektubunuzu açtığım zaman epeyce şaşırdım. Ekrem Bey'in sizinle evlenmesindeki sebebi anlamış oldum. Siz uyanık ve kültürlü bir hanımsınız. Sizinle anlaşmak her hâlde kolay olacaktır.

Ekrem Beyi bir dava için İstanbul'a çağırdım. Amcası ve amcasının kızı ile kendi arasında bir dava. Nazan Hanım zengin bir tüccarla yaşarken nişanlısı olan Ekrem Bey'in kendisini aldattığını ileriye sürüyordu. Sözde aralarında ileri bir sevişme varmış.

Pek de sevimli olmayan davanın konusunu size uzun uzun anlatmak istemem. Sonunda Nazan Hanım'ın bir tüccarla yaşadığı mahkemece tesbit edildi ve davayı kaybetti.

Ekrem Bey çok onurlu ve sinirli bir insandı. İki ay kadar süren dava sırasında doktorun el koyması gerekecek kadar hırpalandı, bir ay kadar hastahanede yattı ve nihayet İngiltere'ye giden bir hekim arkadaşıyla birlikte İstanbul'dan ayrıldı.

Hastalığı İngiltere'de bir kat daha artmış. Bir zaman için kendisini sıkan düşüncelerinden uzak kalması gerekmiş. İsviçre'de bir sanatoryumda bir yıl kalmış.

Ne gibi düşünceler ve sıkıntılar içinde olduğunu bilmiyorum, ama muhakkak sinir uzmanları olan bir memlekette veya büyük bir kentte yaşamasının gerektiği anlaşılıyor.

İstanbul'dan ayrılışından dört yıl sonra kendisinden kısa bir mektup aldım. Bankaya tekrar bir mektup yazmış ve kasabadaki bankadan Emine Başar tarafından her ay belli bir paranın alındığı anlaşılırsa, kendi hesabından her ay aynı miktarda paranın gönderilmesine devam edilmesini istemiş.

Ben kendisinin senelerden beri İstanbul'da vekiliyim. Hatta köyde evlenmeye kalkmasının doğru olamayacağını kendisine yazmıştım. Yüksek tahsilli bir insan basit bir köyde, bir köylü kızla evlenemezdi. Bu her iki taraf için de mutlu bir sonuç vermezdi.

İngiltere'ye ve sonra İsviçre'ye bir iki defa para gönderdim. Kendisinden talimat bekledim. Nihayet tam yedi yıl sonra bana bir mektup daha yazdı. Sağlık durumundan hiç söz etmediği hâlde Kuzuluk köyündeki sizden etraflıca bir bilgi almamı ve kendisine göndermemi istiyordu.

Ben bu köydeki evlenmeyi basit sanıyordum. Sizden cevap almadan önce nüfus idaresine gittim. Kütükte Ekrem Bey'in amcasının öldüğü ve amcazadesinin de bir trafik kazasına kurban gittiği yazılıydı. Kendisine gelince. Kasabada sizinle ve medeni nikâhla evlenmiş olduğu anlaşılıyordu.

Hekimler kendisine yepyeni bir hayat tavsiye ediyorlardı. Hâlbuki o evli ve maziye bağlı idi. Ayrıca nüfus idaresine. Cahit adında bir de çocuğun kaydı gönderilmişti.

Emine Hanım, Nazan Hanım'la babasının ne derecede kötü birer insan olduklarını anlamak için Ekrem Bey'in İstanbul'dan kaçıp basit bir köye sığınmış olmasını düşünmek yeter. Medeni bir şehirde, kültür içinde yetişmiş genç bir erkek bu dereceye kadar rahatsız edilmiştir. Yine onların eseridir ki Ekrem Bey kendisini köye bağlamak için sizinle evlenmiştir.

Ben köyde evlenmesini ancak böyle bir sebebe bağlıyorum. Hatta İstanbul'a geldiği zaman bana biraz darılmış.

— Karım bir iki gün içinde doğuracaktı, bu davayı erteleyemez miydin? diye çıkışmıştı. Hayır, erteleyemezdim, çünkü bu son celsede dava karara bağlanacaktı. Bir iki gün içinde emniyet memurlarından da yardım isteyerek Nazan Hanım'ın bir tüccarla yaşadığını tesbit ettirdik. Bu da ancak Ekrem Bey'in başvurması ile olabilirdi.

Şimdi İsviçre'de, dağlık bölgedeki bir sanatoryumda dinlenen Ekrem Bey'e ayrıca bir mektup yazmanızı, fakat kendisini fazla üzmemenizi rica ederim. O size vicdanen ve kanunla bağlı bir insandır. Yedi seneyi geçen bir zamandan beri sizin rahatınızı temine çalışmıştır. Ama kendisini rahatsız eden bir durum da sizin küskünlüğünüz oluyor.

Kocası tarafından terkedilmiş bir genç kadın durumunda olduğunuzu kaymakamlıktan aldığımız yazıdan anladık. Asil ve temiz yürekli bir insan eğer ciddi bir hastalığa yakalanmasaydı ve hekimlerin araya girmeleri olmasaydı bunu yapamazdı.

Genç bir kadın, genç bir anne olarak kocanıza gerekli olanları yazmanızı rica ederim. Sizi unutamadığına, geçiminizi olsun temine çalıştığına göre kendisini suçlu bulmayacağınızı ümit ediyorum.

Annem Emine, dayısının çok hatırını sayardı. Bu sebeple yazdığı mektubu ona da okudu. Babam Ekrem Bey'e şöyle yazmıştı:

Ekrem Beyefendi, avukatınız Âdil Bey aracılığı ile sağlık haberlerinizi aldım. Yedi yıl beklediğim kadar size, yeniden evlenmiş olmayı, beni tamamıyla unutmuş olmanızı kondurdum, ama ölümü konduramadım. Bu içime elvermedi.

Kuzuluk'ta kaldığınız kadar sizden çok iyilik ve varlık gördük. Sizin beğeninizi kazanmak benim için mutluluktu. Siz bununla yetinmediniz, bizim geleceğimizi düşündünüz. Fakir düşmüş bir ocağımız vardı. Siz bizi köyün en zengini

sırasına koydunuz.

Bugün koyunlarımız var, sığırlarımız var, tarlalarımız, üzüm bağlarımız, yanımızda, kapımızda çalışan adamlarımız var. Her ay, köyde bıraktığınız otomobille kasabaya gidiyorum, bankadan para alıyorum, aldığımız ve mallarımızdan gelen paranın tümünü harcıyamadığımız için köyün yoksullarına yardım etmek, oğlumuz Cahit için bankaya para yatırmak mümkün oluyor.

Daha yüzünü görmediğiniz, ama doğmadan adını koyduğunuz oğlumuz Cahit'e hiçbir zaman sizin bizi tamamıyla terk ettiğinizi bildiremedim. Aklı erdikten sonra birgün geleceğinizi ona duyurdum. Köyde kalan küçük bir resminizden sizi tanıyor ve benim gibi o da sizi bekliyor.

Ekrem Bey, benim ve Cahit'in beklemesi hiçbir zaman sizi bize bağlayamaz. Sizin gibi Türkiye'nin en büyük ve uygar bir şehrinde doğmuş, yüksek kültüre sahip bir erkeğin, bizim Kuzuluk gibi geri düşünceli insanların yaşadığı, toprak damlı, ağaçsız, susuz bir köyde yaşaması imkânsızdır.

Siz ayrılalı yedi yıl oldu. Bize bağışladıklarınızı emanet bir mal gibi saklamaya, arttırmaya çalıştık. Hiçbir şeyi ziyan etmedik. Biri iki, ikiyi dört yapmaya çalıştık. Böylelikle bize yapılan iyiliğe karşı nankör olmak istemedik. Şunun bunun bağını budayıp çubuk dikmekle geçinmeye, çorak tarlasını yarıcı ile ekmeye çalışan Dayım artık köyde bir ağa olmuştur.

Kuzuluk köylüleri ne derlerse desinler, Ben Ekrem Bey'in istediği gibi olmaya çalıştım ve bugüne kadar uygarlık yolundan ayrılmadım. Bu mektubu size yazıyorum ki bizden yana hiçbir tasanız olmasın. Sizin bizde çok hakkınız var. Ama bizim sizde hiç yok. Sağlığınıza daima duacıyız. Köydeki okulda ikinci sınıfa geçen oğlunuz Cahit de mektubumun altına iki satır yazsın. Dayımın mahsus selâmları var. Ben de ellerinizi öper, sağlığınıza dua ederim.

Annem mektubunun altına da: *"Köydeki eşiniz Emine"* Diye yazmıştı. Dayım:

— Eline sağlık kızım, dedi. Bir eyice yazmışsın. Ekrem Bey de bu mektubunu alınca içi bir rahat eder. Allah şifasını versin.

Annem mektubu bana verdi. Ben de altına şunları yazdım:

"Sevgili babam. Ben anamın, dayımın yanında çok rahatım. Köyün okuluna gidiyorum. Okumayı çok seviyorum. Allah izin verirse bir gün okumuş bir delikanlı olarak sizin yaşadığınız uygar kentte sizin elinizi öpmeye geleceğim. Allah'a emanet olunuz, sevgili babam. Oğlunuz; Cahit Başar."

Annem zarfın üzerine de Ekrem Bey'in İsviçre'deki adresini yazdı. Sabahın erken saatinde arabaya atladık, kasabaya kadar giderek mektubu postaya attık, dönüşte de eve gerekli olanları aldık.

Annem yirmi beş yaşına basmıştı. Hırpalanmamış, tarlalarda kendisini harcayıp tüketmediği için küçük bir kız kadar taze ve nazikti.

— Köyde annem bir taneydi. Bir delikanlı gibi gezerdi. Arabayı kullandığı gibi ata da biner, tarlaları, ağılları dolaşır, sık sık sürülerin otladığı yamaçlara kadar at sürüp çobanların hayvanlara iyi bakıp bakmadığını anlamak ister, onlara her zaman:

— Allah'ın emanetidir, davara iyi bakın! derdi.

Köyde köyün yararına bir iş yapılacağı zaman muhtar olsun, öğretmenler olsun, köyün hocası olsun anneme gelip yardım isterlerdi. Annem hemen:

— Bana değil, Halil Dayı'ma söyleyin, derdi.

Halil Dayı'ya söyleseler o da:

— Emine'ye danışayım, size haber veririm, dedi.

Annem dayımızın hatırını hep kollardı. Kendi başına bir iş yapmak istemezdi. Ama köylüler bilirlerdi ki Annem istemezse hiçbir iş yapılmaz.

Annemi kasabada da tanıyorlardı. Bankaya gittiğimiz zaman onu hemen müdür karşılar elini uzatır, hatır sorardı. Annemin konuşması da çok nazik bilgiliydi. Onun köylü bir kız olduğuna kimse inanmazdı.

Evimizde epeyce kitap vardı. Her gün, kasabaya gelen gazete ve dergilerden bir iki tanesini Mehmet getirirdi. Annem yıllardan beri bunları okuyordu. Öğretmenler bile bir aralık bahçeye uğrayıp gazete okuyorlardı.

Bizim bahçemiz gibi, köyün okulunun bahçesi de yemyeşildi ve kavaklarla gölgelenmişti. Annem bir gün bu yeşillik meselesi için eve gelen nahiye müdürüne de şikâyet etmiş, Halil Emmi'nin yetiştirdiği ve dağıttığı kavakları, başka meyva ağacı fidanlarını dikmediklerini söylemişti.

Muhtar sıkılmış, başını eğmiş:

— Ne yapayım, demişti. Herkes evinin önüne dikti ama hayvanlar bırakmadı. Sürü geçerken fidanları yolup gidiyor.

Nahiye müdürü:

— İnanırım, dedi. Çünkü hayvanların köyde yeşillik gördükleri yok. Hayvanlar sizden çok yeşilliği seviyorlar. Karılarınızın boyunlarında takım takım beşibirlikler sallanır, kollarında bilezik şıngırdarken köye bir kuyu kazdırmak işinize gelmez. Her şeyi hükümetten beklersiniz.

Muhtar:

— Bey, demişti. Gayri fakir köylüye bir iki altını da hor görme. Biz bu altınları çalmadık, alnımızın teriyle kazanıp karılarımıza armağan ettik.

Nahiye müdürü:

— Benim ne dediğimi anlamak istemeyen köylülere diyeceğim yok, demişti. Kasaba burnunuzun dibinde. Çoğunuz orada dükkân sahibi. Yatmadan yatmaya gelirsiniz bu köye, zaten köy değil yangın yeri.

Böyle lâflar eder diye muhtar da öteki ihtiyarlar da hükümetten biri gelecek diye korkar, haber alırlarsa köyden bağlara kaçarlardı.

Köyde en çok, uyanık bir hoca olan imam, annemin tarafını tutardı. Dul bir kadınla evlenmiş olan bu Hoca Tahsin Efendi annemden çok iyilik görmüştü. Küçük caminin yanında imam odasını Ekrem Bey yaptırmıştı. Oraya elektriği annem aldırmış, avluyu genişletmiş, köye konuk olarak geçen garip yolculara kaldıkları kadar yemeği annem verdirmişti.

Kuzuluktaki kadınlar daha uyanık. Kendilerini çorak bir köyde yaşamaya mahkûm eden babalarına, kocalarına kızıyorlardı. Köylüler:

— O gürcüden kuvvet alıp baş kaldırıyorsunuz değil mi? diyorlardı. Biz helâlinden para kazanıyoruz, bize kimse mal bağışlamadı.

Kadınlar artık dikelmeye başlamışlardı.

— Sabahtan akşama kadar kasabada, dükkânın tentesi altına iskemle atıp yerenlik ederken, köyde kavrulan, güneşin harında çalışan bizleri hiç düşündüğünüz olmuyor, diyorlardı. Kaynayan sizin beyniniz değil çünkü. Allah'tan korkmaz adamlar. Gürcü Emine'ye mal bağışlamışsa kocası mühendis bağışlamış, sizin gibi karısını rençber diye çalıştırmamış.

Bir gün kahvede Muhtar:

— Biz bu Ekrem Bey'i köyde tutmamalıydık, demişti. Başımıza da bu işler gelmezdi.

Hoca Tahsin Efendi bu lâfa çok kızmış:

— Allah'tan korkmaz, demişti. Ekrem Bey, bu köye geldi de ne fenalık etti size? Camiyi yaptırdığı, muhtar odası yaptırdığı, imam odası yaptırdığı için mi yerersiniz, yoksa ele güne karşı köye kiremitli bir ev yaptırıp bağ bahçe edindiği, yeşillik getirdiği, su getirdiği için mi? Ekrem Bey

Hoca Tahsin Efendi, kahvede köylüleri sık sık uyarıyordu.

köyde kalmasaydı Gürcü Emine, Emine Hanım olur muydu? Okul bu hâle gelir miydi, elektrik alabilir miydiniz? Fakire fukaraya hanginiz el uzatırdınız. Bir beşibirlik köye bir kuyu kazandırır. Ama siz su parasını karılarınızın boynuna, kollarına verirsiniz. Siz gâvurdan da betersiniz. Çünkü burada toplanıp şunun bunun ardından lâf edersiniz.

Hoca Tahsin Efendi köyden çıkıp gidecek olmuştu, ama muhtarla, öğretmen onu bırakmamışlardı.

Kahvede konuşulanları kadınlar çok geçmeden gelip Emine anneme yetiştiriyorlardı. O dinlemek istemiyordu. Çünkü kızıyordu. Sinirleniyordu.

Dayısı, her zaman:

— Emine, sen bakma bunlara, diyordu. Acımdan ölüyorum, yok yoksulum diyen bu adamların hepsi senin kadar zengindir. Ama parayı mala değil altına yatırırlar. Başları sıkıldımı, karılarını alıp savuşurlar. Mal insanı köyüne bağlar, ama altın seninle beraber gider.

Böyle ileri geri konuşmalar, sıkıntılar olurken okullar da açıldı, ben ikinci sınıfı okumaya başladım. Annemin çok yardımı oluyordu. Benden çok büyük oğlanlar daha harfleri tanımazken ben gazete okuyordum.

Kasım ayı geldi, tarla işleri bitti, herkes kışlık hazırlığına başladı, yakacağını evine taşıyan köylüler, ağır giysilerini ortaya çıkardılar.

Derken kar bastırdı, hava soğudu, kimse evinden dışarıya çıkamaz oldu. Kasabada çalışanlar kasabada, dükkânlarında yatıyorlardı. Köyde kalanlar da bir evde toplanıp ısınmaya çalışıyorlardı.

Bir gece anneme sordum:

— Anne, Ekrem bey mektubumuzu almadı mı dersin?

— Almış olmalı, dedi annem. Ama belki biraz keyifsizdir, belki sinirleri bozuktur da yazamaz karşılığını. Zaten biz

karşılık beklemiyoruz. Biz ona içi rahat etsin diye mektup yazdık.

Böyle diyordu ama kendisi de bekliyordu. Mehmet her sabah kasabaya iner, postahaneye de uğrardı. Nihayet bir gün yüzü gülerek geldi.

— Hanımım, dedi, sana bir mektup var.

Annem:

— Âdil Bey'den olmalı, dedi.

Mektubu aldı, içeriye çekildi. Mektup Âdil Bey'den değildi. Ben mektubun İsviçre'den geldiğini pulundan anlamıştım. Annem kendi başına okudu, sonra içini çekti. Dayımla ben bekliyordum. Annem:

— Ekrem Bey iyiymiş, dedi. Çok fazla kar bastırdığı için sanatoryumdan ayrılmamış. Mektubumuzu da geç almış.

Annemin yüzü kızarmış, yanakları al al olmuştu.

Babam mektubunu şöyle yazmıştı. Annem dayısından biraz sıkılıyordu ama açıkça okuyordu:

Eminem, yabancı bir memlekette karlı dağlara bakarak seni düşünüyorum. Sen o çorak köyde nazlı, zarif bir mine çiçeği, dağ başında, tek başına açmış bir gülsün. Seni senden uzaklaşdıkça daha iyi anladım.

Eğer hastalanmasaydım ve beni uyuşturucu iğnelerle sık sık uyutmasalar, beni düşünmekten menetmeselerdi muhakkak köye dönerdim. Ama bunu istediğim zaman hekimler değil köyde, en büyük şehirde bile kalmamam gerektiğine beni inandırdılar. İngiltere'ye, sonra buraya geldim.

Seninle bir yıl yaşadım Emine. Sana bağlanmak istedim. Sevgili olarak sen beni avutacak bir kızdın. Yalnız bir avuntu değil. Avuntu olmadığını da şimdi, yedi yıl sonra daha iyi anlıyorum. Sen sevgi istemeden seven bir kızdın. Bana çok iyi baktın. En uygar bir insan, bir hastabakıcı gibiydin. Se-

ninle kaldığım kadar ve senden ayrıldıktan sonra ben senin hiç ardı arası kesilmeden, gittikçe artan bir sevgi ile sevmişim.

Bana inan Emine. Sinir hastalıklarının, uyuşturucu iğne ve hapların sonunda ben artık kendi vücuduma ve duygularıma sahip olduğum şu sırada içimde yalnız tertemiz bir hatıra olarak senin sevgini taşıyorum.

Tedavi beni çok zayıflattı Emine. Saçlarım yarıdan çok ağardı. Şu anda sağlığım yerinde. Sanatoryumun hekimi gitmek istediğimi öğrenince bana müsaade etmedi. Havaların biraz yumuşamasını beklemem gerekiyor. Buradaki kar Kuzuluk'ta gördüğümden çok daha fazla. Bazı sabahlar bütün camların karla örtülmüş olduğunu görüyoruz. Ardı arkası gelmeyen bir tipi günlerce bizi kapalı yaşamaya mecbur ediyor.

Ben evli kaldığımız bir yılın mutluluğunu şimdi daha iyi duyuyorum Emine. Zaman zaman, hastalığım sırasında, şuuruma sahip olduğum sıralarda seni düşündüm. Nihayet avukatıma bir mektup yazarak seni arattım. Ne hâlde olduğunu öğrenmek istedim. Aradan bunca yıl geçtikten sonra sen bir başkasıyla evlenmiş olabilirdin. Beni beklemeye mecbur değildin. Ama sen Kuzuluk köyünde hep o güzel kız Emine, benim Eminem olarak kalmış ve beni beklemişsin.

Bir an için ümitsizliğe kapılmıştım. Yeniden bir hayat kurmaya, çalışmaya başlamam gerekiyordu. Kendimde buna dayanacak gücü bulamıyordum. Fakat mektubun bana yeni bir güç verdi Emine. Seni ve Cahit'i görmek için sabırsızlanıyorum. Burada kalamıyacağım artık Emine...

Ekrem Bey daha uzun uzun kendisinden söz etmiş, annemi, unutmadığını ve ayrıldıktan sonra onun değerini daha çok anladığını yazmıştı. Bu mektup annemi çok sevindirdi. Yedi yıl bekleyişin karşılığını almış gibiydi.

Dayımız da annemin hâline üzülüp duruyordu. İhtiyar adamın da içi rahat etti. Mektuptan söz edenlere:

— Hamdolsun, iyiymiş, diyordu. Herkese selâmları var.

İnsanların içtenliği hiç belli olmuyor. Ekrem Bey köye geldiği zaman birçok kız onun gözüne çarpmak, onunla evlenmek istemiş. Ama annemle evlenince onu yermeye başlamışlar, böyle yabancı bir adamın köyde durmayacağını, yüz üstü bırakıp gideceğini söylemişler, babam gidince de annemin üzüntüsü ile âdeta eğlenmişler.

Babamdan bir mektup gelince annemin sevincine hiçbiri katılmadı.

— Bunca yıl hastalık olur mu? Kimbilir kaç karı alıp boşadı, diyorlardı.

Annem onlarla konuşmaz, konuştuklarını dinlemek istemezdi. Dayımız huysuzlandığı zaman annem:

— Sen onların kusuruna bakma, diyordu. Bu kadınların, bu kızların yaşadıkları hayatın nesi var? İyi kötü bir karınları doyar, evlenirler, sabahtan akşama kadar çalışırlar. Öylesine yorgun düşerler ki rüya bile göremezler. Eğlenceleri yoktur, okuyup yazmazlar, dünyaya neye geldiklerini bilmezler. Onlara kızmak değil acımak gerekir.

Bunu dayımız da bilmez değildi. Bazen, pazar günleri onun elinden tutarak kahveye götürüyordum. Bir değişiklik oluyordu. Çoğu zaman muhtarla ve Hoca Tahsin Efendi ile konuşuyordu.

Halil Ağa derlerken artık Halil Efendi olmuştu. Giyimi kuşamı çok değişmişti. Kasabada bir lâcivert palto diktirmişti, herkesin gözü bu paltoda kalıyordu. Hemen her köylü:

— Eee, diyordu. Varlığa darlık olmaz.

Hoca Tahsin Efendi:

— Gözünüz mü kaldı? diyordu. Alt tarafı iki bin kağıt. Karılardan birer ince bilezik aldınız mı baştan aşağıya giyinirsiniz. Gayri sırtınızın kaputunu da devlet verecek değil ya.

Halil Dayı'mız:

— Vallahi, diyordu. Çok üşümesem giymeyeceğim. Hep bu kaputun lâfını edersiniz.

Biz de yazı bekliyorduk. İsviçre'de de karlar eridiyse babam yola çıkıp gelirdi. Bunun için annemle dayım konuşurlarken:

— Gelir, diyorlardı. Yazdıklarına bakılırsa gelir.

Dayım tasalanıyordu:

— Ekrem Bey gelecek olursa burada kalamaz. Bir bahçeyle, evle olmaz insan. Şehir çocuğu hiç yapamaz böyle çorak yerlerde. Bakarsın haydi der seni de, Cahit'i de alır, götürür buradan.

Annem daha yumuşak düşünüyordu:

— Dayı, bunda kahırlanacak bir şey yok. Bunca mal satılır mı? Bu bağlar, bu ağaçlar, bu soylu inekler elden çıkarılır mı? Ekrem Bey şehirde iş tutarsa malların başında sen kalırsın. Mehmet var, karısı var evde. Senin rahatını da gözetirler. Bizde yazdan yaza gelir, iki, üç ay kalırız burada. Çok sıkılırsan seni de alırız şehre.

Dayım buna çokluk yanaşmıyordu:

— Gayri ben bu köyden ayrılamam. Havasına, suyuna alışmışım. İnsan kısmı kart ağaca benzer. Yaşlılıkta başka memlekete göçerse kart ağaçlar gibi kök salmaz, tez kurur, gider.

Evde böyle konuşmalar olurken günler de geçiyordu. Nisan sonuna vardık okul da paydos oldu. Ben ikiyi üçüncü sınıfa geçtim. Artık rahatlıkla okuyor, yazıyorum.

Mayıs ortalarında, hasadın başladığı, ekinlerinin biçildiği sırada kasabadan bir hademe geldi. Bu bankadaki ayak işlerine bakan bir memurdu. Banka şubesinin müdürü küçük bir mektup yazmış, anneme:

"Mühendis Ekrem Bey dün akşam bankaya uğradı. Kendisinin Hacının oteline indiğini öğrendim. Size haber veriyorum" diyordu.

Babam kasabaya kadar gelmişse yalnız bankaya uğrayıp dönecek miydi? Bu nasıl işti.

Annem uzun zaman düşünmedi. Hemen hazırlandı, arabaya atladı, beni de yanına aldı. Her zamankinden daha hızlı araba sürerek kasabanın yolunu tuttu.

Otele gelip Hacı ile görüştükten sonra annem ikinci kata çıktı, beni kapının önünde bırakarak içeriye girdi.

Biraz sonra kapıyı açıp bana:

— Gel oğlum, dedi.

Annemin arkasında bembeyaz bir pantolon, başında beyaz bir kasket vardı. Kasketi giyerken saçlarını toplayıp bu kasketin içine sığdırmaya çalışırdı. Şimdi yüzünün iki yanına saçları dökülmüş, beyaz cekedinin omuzlarına kadar inmişti bu kara saçlar. Yanaklarında gözyaşı damlaları vardı ve bana ıslak ıslak bakarken gülümsemeye çalışıyordu.

Açık kapıdan içeriye girdim. Oda epeyce ufaktı. Beyaz örtüler çekilmiş bir demir karyola vardı. Bunun örtüleri bozulmamış olduğundan gece bu karyolada yatılmadığı anlaşılıyordu. Bir tarafta tahta bir masa, bir sürahi su, yerde küçük bir bavul ve tahta masanın üzerinde yarısı içilmiş bir bardak çayla bir sigara küllüğü vardı. Bu küllüğün içi sigara uçlarıyla dolmuştu.

Pencerenin önündeki iskemlede saçları kır ve dağınık bir erkek oturuyordu. Yüzünde bir kaç günlük traş vardı. Gözlerinin içi epeyce ağladığını anlatıyor, dolu dolu bakıyordu.

Beni görünce kızardı. Ben sokulup elini öptüm.

Babam titrek bir sesle:

— Bana lâyık bir delikanlı olunca gelip beni bulacaksın öyle mi? diye sordu.

— Evet, dedim.

Babam hep titreyen bir sesle:

— Ben de sana ve annene lâyık olmaya çalışacağım, dedi.

Beni kendisine doğru çekti, bana ısınmak, beni de kendisine ısındırmak istiyordu. Onu görünce nasıl davranacağımı bilemiyordum. Ama bu çok kolay olmuştu. Omuzuma koyduğu elini ben de tutuyordum.

Annem darılır gibi:

— Ekrem Bey, dedi. Bunca yıl sizi bekledim, köyde köylülere gülünç oldum. Siz kasabaya kadar gelmişsiniz. Buradan dönüp gitmek mi istersiniz?

Babam önüne bakarak:

— Azarlama beni Emine, dedi. Ben çok sarsıldım, çocuk gibi oldum. Seni görmeye cesaretim yoktu. Biraz dinlenmek, heyecanımı yatıştırmak, düşünmek istiyordum. Seni görmeden, hiç olmazsa senden beni bağışlamanı rica etmeden gidebilir miydim?

— Buraya kadar gelip sizi rahatsız ettimse siz beni bağışlayın Ekrem Bey.

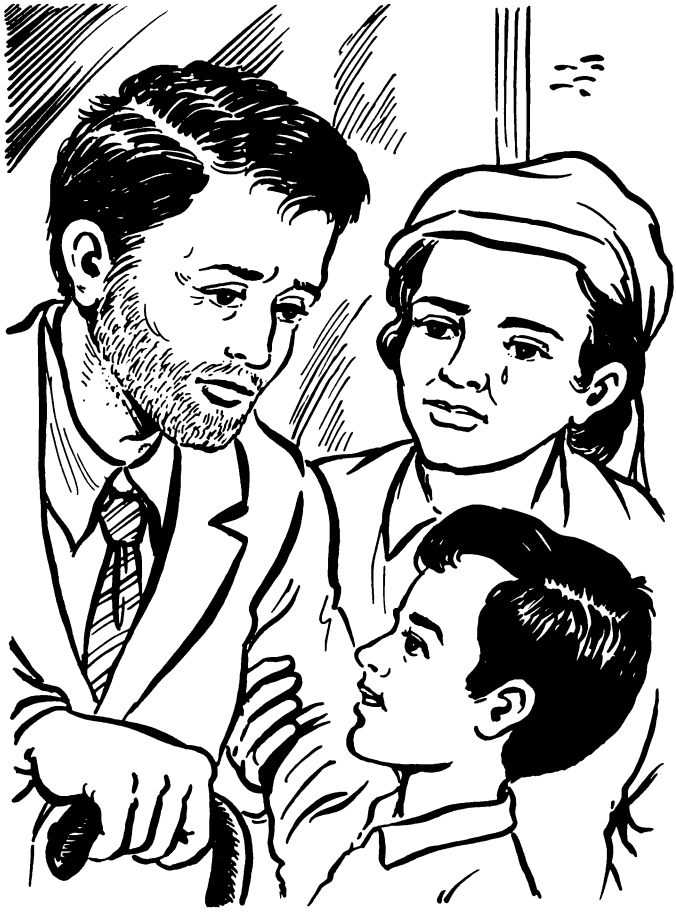
— Emine, ne kadar değişmişsin, ne kadar bambaşka olmuşsun? Gözlerime inanamıyorum Emine.

Babam gözleri dolu dolu olarak:

— Neden aldırmadım seni, neden İsviçre'ye gideceğime, yabancı memleketlerde derdime çare arayacağıma senin yanına gelerek medet ummadım Emine?

Annem babamın karyolanın üstünde duran cekedini, bir köşeye dayadığı bastonunu bir yana çekerek:

— Yazgı işte, dedi. Alnımıza böyle yazılmış. Buraya, sizi almaya geldiğim gibi istediğiniz yere de giderim, dünyanın öbür ucuna kadar.

Emine, Ekrem Beye tekrar kavuşmanın sevincini yaşıyordu.

Ekrem Bey annemin elini yakaladı, çekti ve bu tertemiz, çocuksu elinin üstünü öptü:

— Sağ ol Emine, dedi. Bunu daha sonra düşünürüz. Ben Kuzuluk köyünü de özledim. Orada kaldığım sürece mutlu olmuştum. Hiçbir şey yoktu ama sen vardın.

Böylece birbirlerini hoşlandıracak sözler söylediler, sonra annem yatağın üzerinden kalktı:

— Gidelim Ekrem Bey, dedi. Kuzulukta daha rahat edeceksiniz. Sizin odanızı hazırladım. Dayım da merakta kalmıştır.

Ekrem Bey nedense bastona dayanarak yürüyordu. Annem koluna girmek istedi:

— Neniz var? dedi.

— Hava sarsmış olacak, dedi babam. Biraz başım dönüyor. İstanbul'a bir hafta önce geldim. Âdil Bey'in evinde kaldım. Bastonu o verdi bana. Sonra bana senden söz ederken: "Köyde evlenmekte sizi haklı buldum", dedi. "Kendisini görmedim ama bu Emine Hanım çok uyanık bir yaratık olmalı, yazısından ve sözlerinden belli." Ben de kendisine "Emine Gürcüdür." dedim. "Çok duygulu, çok güzel bir kızdı", gelirken bir araba almayı düşünmüştüm. Ama şimdilik bana araba kullanma izni vermiyorlar. Sinirlerim bozuk. Zaten bu kadar uzun bir yola gelemezdim.

Bir iki defa annemle gelerek bankaya uğrarken yemek yediğimiz Hacı'nın lokantasının önünde durduk. Telâşla yolumuza çıkan Hacı'ya annem:

— Ekrem Bey'in borcu ne tuttu? dedi.

Hacı sırıtarak:

— Bir başlık parası Emine Hanım, dedi.

Annem:

— O başlık parasını Ekrem Bey fazlasıyla verdi bizlere, dedi. Sen oda kirasını söyle.

Hacı fırsatı kaçırmadı:

— Beyefendi bizim misafirimizdi. Ama siz isterseniz Mehmet'le bir kilo yayık yağı yollayınız, çok makbule geçer.

— Olur, dedi annem.

Annem hemen oradaki bir bakkaldan iki paket kalıp sigarası aldı:

— Dayıma eli boş gitmeyelim, dedi. Meraktan bekleye bekleye bütün sigaralarını içmiştir.

Arabaya bindik. Direksiyonu annem kullanıyordu. Yanında Ekrem Bey vardı, ben de aralarında oturuyordum.

Kasabadan çıkıp kısa yola gideceğimize annem ova yoluna saptı. Köye çıkan yokuşa başlamadan önce:

— Yukarıya, köye bakınız Ekrem Bey, dedi. Yeşilliği görüyorsunuz değil mi? Kırmızı kiremitli yapı da ağaçların arasından görünüyor. Köyde oraya "Mühendisin bahçesi" derler.

Araba durmuştu. Yukarıya bakıyorduk. Annem:

— Daha yukarıda okul görünüyor, dedi. Orada da kavaklar, salkım ağaçları var. Okul bahçesinde bir de havuz var. Beğeneceğinizi umarım. Çocuklar sırıklı kuyudan bakraçlarla su taşıyıp dolduruyorlar bu havuzu.

Ekrem Bey:

— Köy hâlâ mı sırıklı kuyudan su içiyor? diye sordu.

Annem kapıyı çekip arabayı çalıştırırken:

— Dayım çok uğraştı, dedi. Kavakları çimlendirdi, köylüye dağıttı, ama kimse kapısının önüne bir ağaç dikmeye yanaşmadı. Köyde abdest alacak su bile yokmuş. Kim ağaç sulayacakmış. Ama Hoca Tahsin Efendi daha uyanık bir adam. Her gün abdest alırken caminin önüne diktiği kavağın di-

binde abdest alır. Suyu ziyan etmez. Oradaki kavak minare boyu yükseldi.

Yokuşu çıkıyorduk. Bağların arasından köye yaklaştık. Bir kaç köylü tarlada kalan samanı kaldırıyordu. Bizi görünce el salladılar.

Halil Dayı bahçe kapısına kadar gelmişti. Arabaya doğru koştu. Ekrem Bey'i kucaklayıp öptü, onun da gözleri dolmuştu:

— Gözlerimizi yollardan kodun Bey, dedi. Şükür görüştüğümüze, sen gelmeden öleceğim diye çok korktumudu.

Mehmet, karısı, dört yaşındaki oğulları da çıkmıştı yolumuza. Tulumbadan su alan komşular, başörtülerinin uçlarının çenelerinden sıkıştırırken:

— Hoş geldiniz, bey diyorlardı.

Bir ikisi anneme:

— Gözün aydın Emine Hanım, dedi.

Annem de onlara:

— Sağ olun, karşılığını verdi.

Babamın gelişi haberi çabucak köye yayıldı. Adamcağız dinlenmeye, aklını başına almaya vakit bulamadı. Önce Muhtarla Hoca Tahsin Efendi, sonra iki öğretmen arkasından yakın komşular geldiler.

Çektiği sinir hastalığı ve geçirdiği sıkıntılı hayat saçlarını kıraltmış, vücudunu zayıflatmıştı. Ama misafirlerin yanına çıkmaktan ve onlarla konuşmaktan çekinmedi.

Muhtar patavatsız ve sabırsız bir adamdı.

— Bey epeyce kalacaksın değil mi?

Diye sorusuna karşılık babam:

— Biraz dinlenmek istiyorum, dedi. Sonra ne olacağını bilemem. Artık kararı Emine Hanım verecek.

Hoca Tahsin Efendi:

— Çabuk toparlanırsın Bey, dedi. Yalnız Emine Hanım'ın değil, Kuzuluk köyünün de sana ihtiyacı var.

Birkaç gün gelen giden çok oldu. Sonra artık gelenleri annem kapıdan savıyordu. Babam biraz geç kalkıyor, bahçede, açık havada kahvaltısını ediyor, benimle, dayımla konuşuyordu. İlk günlerde öğleden sonra odasına çekilip yatmaya, bir iki saat uyumaya çalıştı. Annem de kapıyı çekip yanına gidiyordu.

Geceleri kaç defa babamın:

— Emine, dünya bir yana, sen bir yana, dediğini duydum.

Annem mutluydu artık. Öylesine sevinçliydi ki insan onun yedi yıl yüzüstü bırakıldığına inanmazdı. Zavallı, dayısının yanında bir sığıntı gibi, çeyizsiz çimensiz yaşarken şimdi zengin bir adamın, bir şehirlinin karısı olmuştu. Bu mutlu hayat ona Kuzuluk köyüne olan öfkesini bile unutturuyordu.

Babam bir hafta kadar dinlenmiş, bayağı dirilip kuvvetlenmişti. Bir iki kez onunla kahveye gittim. Muhtar Nail, Hoca Tahsin Efendiler, öteki ihtiyarlar hemen yer gösteriyor, ayağa kalkıp:

— Buyurun Ekrem, Bey, diyorlardı. İki öğretmen de geliyordu kahveye. Herkes Ekrem Bey'in ne kadar kalacağını öğrenmek istiyordu.

Babam öğretmenlere:

— Cahit'in ilkokulu burada bitirmesini istiyorum, dedi. Şehirlerde ortaokula gidip sıkıntı çekmemesi için annesi de, ben de yardım ederiz. Üç yıl daha burada kalırız, sonra da her yaz, harman vakti gelir, burada dinleniriz.

Herkesin merakı böylece ortadan kalkmıştı. Hoca Tahsin Efendi:

— Bey, dedi. Halil Efendi konuya komşuya iyilik olsun diye bağ çubuğu çimlendirip sattığı gibi meyva ve kavak fidanlarını da köklendirip tenekelere dikiyor. Komşu köylerden gelip alanlar da var. Gelgelelim bizim Kuzuluklular su yok diye ağaç yetiştirmeye üşeniyorlar. Ben onlardan umudu kestim, ama köyde bunca karı, kız var. Gayri sen bilirsin, bir ucunu, kulpunu bulup bir iyilik daha yap şu köye.

Babam sorduğu zaman:

— Bir su deposu yapalım derim, dedi. Üstü kapalı bir depo. Sırıklı kuyunun suyu tükenmez. Bir tulumba taktık mı hem depoyu doldurur, hem bu depodan su alıp bir iki çeşmeye veririz.

Halil Dayı:

— İyi dersin Hoca, dedi. Ama Kuzuluk'ta "Babadan kalma sırıklı kuyumuzu ortadan kaldırdı" demezler mi?

Muhtar kıpkırmızı oldu:

— Kimse demez bunu, dedi. Kuyuya motor konursa elektrik parasını köyden toplarız. Su oldu mu ağaç da yetişir, hayvan da.

Babam:

— Bu iş o kadar güç değil, dedi. Şehre kuvvetli bir tulumba ile motor ısmarlarız. Önce şu depoyu uygun bir yere yapalım, sonra da önüne hayvanlar için bir yalak, bir de büyükçe havuz yaptık mı çabucak şenlenir bu alan.

Hoca Tahsin Efendi kalktı, babamın ellerine sarıldı:

— Ömrüne bereket bey, dedi. Allah senden razı olsun.

- SON -

37

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810340
9 789753 810340

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com